

ESPOO
ESBO

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomus 2018

Esitys sosiaali- ja terveyslautakunnalle
21.3.2019

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomus 2018

Sisällys

1 Poimintoja vuoden varrelta.....	1
2 Toimintakertomus	4
2.1 Toiminta.....	4
2.2 Talousarvion toteutuminen	5
2.3 Talouden tasapainotus ja tuottavuusohjelma TATU2:n toteuttaminen.....	6
2.4 Investoinnit	6
2.5 Toiminta ja talousarvion toteutuminen tulosityksiköittäin.....	6
2.5.1 Vanhusten palvelut.....	6
2.5.2 Terveyspalvelut.....	10
2.5.3 Perhe- ja sosiaalipalvelut	15
2.5.4 Esikunta	21
3 Henkilöstökertomus.....	23
3.1 Työn sujuvuus	23
3.2 Työvointi	23
3.3 Osaaminen ja ketterä kehittäminen.....	23
4 Päätöksenteko	25
Liite 1. Tilastoa espoolaisista	26
Liite 2. Tulostavoitteiden toteutuminen	27
Liite 3. Tuloslaskelma.....	30
Liite 4. Tulot ja menot toiminnoittain	31
Liite 5. Henkilöstötilastot	33

1 Poimintoja vuoden varrelta

Kehitämme palvelujamme siten, että espoolaiset voivat asua turvallisesti kotona kaiken ikäisinä. Sosiaali- ja terveystalouden timantti kiteyttää kehittämistavoitteemme neljään osa-alueeseen:

PALVELUN LAATU, VAIKUTTAVUUS JA TURVALLISUUS

Toimintaan haettiin lisää asiakaslähtöisyyttä, joustavuutta ja tehokkuutta. Painopiste siirtyi raskaammista palveluista kevyempiin. Lapsiperheiden palveluissa keskityttiin yhä enemmän erityisen tuen tarpeessa olevien lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen. Aikuis-sosiaalityössä siirryttiin suunnitelmallisempaan ja asiakkaita kokonaisvaltaisemmin huomioivaan sosiaalityöhön.

HYVÄ TALOUDENPITO JA TUOTTAVUUS

Menojen kasvu oli maltillista ja selittyi palvelutarpeen kasvulla. Osa palvelutarpeen kasvuun liittyvistä menoista kompensoitiin toimintaa tehostamalla ja sopeuttamalla. Tuottavuus parani vanhusten palveluissa sekä perhe- ja sosiaalipalveluissa.

HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI JA TYÖN SUJUVUUS

Työpaikan ilmapiiri ja sosiaalinen pääoma kehittyivät hyvään suuntaan, vaikka työmäärä lisääntyi. Johtaminen kehittyi tavoiteltuun suuntaan: lähiesimieheltä sai tukea, hänet koettiin oikeudenmukaiseksi ja työyhteisöt tukivat esimiestä aiempaa paremmin.

ASIAKKAAN PALVELUKOKEMUS JA OSALLISUUS

Sosiaali- ja terveystalouden verkkosivuja muokattiin helpokäyttöisemmiksi ja terveysasemien puhelinpalvelut koottiin yhden numeron taakse. Asiakaskokemuksen kehittäminen käynnistyi terveystalouden palveluissa ja laajenee muihin tulosyksiköihin vuonna 2019.

Terveyspalveluja myös iltaisin: aukioloajat laajenivat ja puhelinpalvelu uudistui

Aukioloaikojen laajennus alkoi terveysasemien puhelinpalvelusta 8.1.2018. Tuolloin kaupungin omat terveysasemat siirtyivät käyttämään yhteistä puhelinnumeroa 09 816 34500, joka palvelee maanantaista perjantaihin klo 7–18.

Matinkylän terveysasema valmistautui muuttamaan, sillä Matinkadulla sijaitseva terveysasemarakennuksen peruskorjauksesta päätettiin luopua. Muuttoa valmisteltiin huolellisesti henkilöstön kanssa, ja myös asiakkaiden näkemyksiä kuultiin: asiakkaiden toiveissa olivat laajemmat aukioloajat ja hyvät kulkuyhteydet. 14.1.2019 Matinkylän terveysasema muutti Ison Omenan palvelutorille, vaihtoi nimensä Ison Omenan terveysasemaksi ja laajensi aukioloaikansa maanantaista perjantaihin klo 7–20. Aamu- ja iltaiikojen suosiota seurataan ja kokemusten perusteella harkitaan aukiolon laajennuksia muillakin terveysasemilla.

Samassa Matinkadun kiinteistössä toiminut Matinkylän hammashoitola suljettiin jouluna 2018 ja henkilöstö siirtyi kaupungin muihin hammashoitoloihin. Suurissa hammashoitoloissa tarjotaan nyt iltaiikojen klo 20 saakka muutamana päivänä viikossa. Ajat ovat olleet suosittuja. Matinkylän alueelle ryhdyttiin suunnittelemaan myös yhteistyötä yksityisen hammashoidon toimijan kanssa.

Ison Omenan palvelutorin mielenterveys- ja päihdekliniikan kävijämäärä lähti kasvuun syksyllä 2018, kun palvelu tuli tutummaksi espoolaisille. Klinikalle voi tulla keskustelemaan omasta tilanteesta tai hakea tukea läheiselle. Myös tässä palvelussa valmistauduttiin aukioloaikojen laajennukseen. 21.1.2019 alkaen apua saa helposti, sillä sairaanhoitajan vastaanotolle pääsee ilman ajanvarausta maanantaista torstaihin klo 8–18 ja perjantaisin klo 8–16.

espoo.fi/terveys

Tekoäly auttaa kehittämään palvelupolkuja lapsiperheille

Espoo ja Tieto testasivat, voiko tekoäly auttaa palvelujen kohdentamisessa. Yksittäisiä asiakkaita ei voinut kokeilussa tunnistaa, vaan tarkoituksena oli löytää erilaisia asiakkuuspolkuja ja saada näkymää siihen, missä palveluissa perheet liikkuvat. Tämä auttaa kehittämään yhteistyötä palvelujen välillä. Perheille on tarjolla tukea mm. vanhemmuuteen, kasvatukseen, kodinhoitoon ja lapsen eri ikävaiheissa ilmeneviin haasteisiin, jotta suurempia ongelmia ei pääse syntymään.

espoo.fi/perhekeskus

Kotikuntoutus vahvistaa iäkkäiden toimintakykyä arjessa

Kotikuntoutus on uusi kotihoidon palvelukokonaisuus, joka vahvistaa iäkkäiden toimintakykyä ja kotona pärjäämistä. Kotikuntoutus koostuu kahdesta palvelusta: Asiakkaan kotona tapahtuvan kuntouttavan arviointijakson aikana varmistamme, että asiakas saa tarvitsemansa hoidon ja kuntoutuksen sekä tarvitsemansa palvelut kotiin. Kotiutuspalvelu varmistaa, että asiakas pääsee palaamaan turvallisesti kotiin sairaalahoidon jälkeen.

espoo.fi/kotihoito

Sosiaali- ja kriisipäivystäystä koko Länsi-Uudenmaan alueelle

Espoon sosiaali- ja kriisipäivystyksen laajennusta valmisteltiin vuoden 2018 aikana. Toiminta laajeni 1.1.2019 koko Länsi-Uudenmaan alueelle, ja palvelun nimi muuttui Länsi-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystykseksi. Palvelemme nyt Espoon, Hangon, Inkoon, Karkkilan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Lohjan, Raaseporin, Siuntion ja Vihdin asukkaita ja näissä kunnissa oleskelevia ympäri vuorokauden.

espoo.fi/sosiaalijakriisipaivystys

Walk In -palvelu auttaa elatusapuasioissa

Lastenvalvojen Walk in -palvelussa Espoon keskuksessa voi asioida ilman ajanvarausta. Vanhemmat voivat tulla yhdessä sopimaan lasta koskevan elatussopimuksen tai elatusapupäätöksen jatkamisesta tai muuttamisesta. Kerran viikossa tarjolla olevaa palvelua on käyttänyt noin 30 asiakasta kuukaudessa.

espoo.fi/perhekeskus

Viisi keinoa elää paremmin ja pitempään

Rakkaus, kiintymys ja läheiset ihmissuhteet vaikuttavat terveyteen jopa enemmän kuin elintavat. Elämä on suureksi osaksi arkea, ja siksi on tärkeää löytää ilonaiheet arjen pienistä hetkistä. Haastoimme espoolaisia miettimään omaa arkeaan ja hyvinvointiaan: päivän paras hetki voi olla tässä ja nyt! Viisi keinoa elää paremmin ja pitempään: olen osa yhteisöä, nautin liikkumisesta, olen läsnä, opin uutta, laitan hyvän kiertämään.

espoo.fi/hyvinvointi

Tilinpäätösaineisto:

2 Toimintakertomus

2.1 Toiminta

Vanhusten palveluissa pitkäaikaishoidon käytössä oleva paikkamäärä säilyi ennallaan ja sairaalassa toteutettujen hoitajaksojen määrä väheni samaan aikaan kun kotihoidon toiminnan ja kotona asumista tukevien palvelujen volyymi kasvoi tavoitteiden mukaisesti. Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä kasvoi 92,8 prosenttiin (+0,2 %). Kotihoidon käyntien määrä kasvoi noin 17 prosenttia.

Espoossa käynnistyi kolme uutta hoivakotia vuoden aikana. Tehostetun palveluasumisen uuden hankinnan valmistelu käynnistyi yhdessä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa.

Palvelujen saatavuus säilyi hyvällä tasolla. Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi toteutettiin pääsääntöisesti lakisääteisessä ajassa. Kotihoidon palvelut käynnistettiin viiveettä. Pitkäaikaishoidon paikkatarpeeseen pystyttiin vastaamaan hyvin.

Terveyspalveluissa kysyntä ja asiakasmäärä kasvoivat lähes kaikissa palveluissa. Erityisen suuri kasvu on ollut mielenterveys- ja päihdepalvelujen nuorten palveluissa, joissa asiakasmäärä on kasvanut 13 prosenttia ja käyntimäärä 35 prosenttia.

Terveyspalveluissa terveysasematoiminnan päivystysvastaanotto on muutettu hoitajapainotteiseksi kaikilla terveysasemilla. Muutoksella haettiin toimintaan lisää asiakaslähtöisyyttä, joustavuutta ja tehokkuutta. Muutoksen myötä lääkäreiden aikaa on jäänyt enemmän haastavammille päivystyspotilaille ja kiireettömään hoitoon sekä ennaltaehkäisevään työhön muun muassa kansansairauksien osalta. Terveysasematoiminnassa saatavuus parani, keskimääräinen jonotusaika kiireettömälle lääkärin vastaanottoajalle laski 23 vuorokaudesta 16 vuorokauteen.

Terveyspalveluissa asiakaskokemuksen kehittäminen on ollut keskiössä vuonna 2018.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa lapsiperhepalveluiden palvelurakenteen muutosta ja työn kehittämistä jatkettiin. Perhesosiaalityön toimintaa on vakiinnutettu ja yhteistyötä vahvistettu. Perhesosiaalityön palvelun piirissä oli lähes 2 500 lapsiperhettä.

Terveydenhoidon painopiste on siirtynyt yhä enemmän erityisen tuen tarpeessa olevien lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ennaltaehkäiseviä, matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita on kehitetty yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa. Lasten kehityksen ja vanhemmuuden tuen tarve on lisääntynyt ja kasvattanut asiakasmääriä lasten terapiapalveluissa. Myös lastensuojelussa uusien huostaanottojen määrä kasvoi merkittävästi ja kasvatti lasten sijaishuollon tarvetta.

Aikuissosiaalityössä työn suuntaus on siirtynyt enenevässä määrin suunnitelmalliseen ja asiakkaita kokonaisvaltaisemmin huomioivaan sosiaalityöhön. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen laajenemista 1.1.2019 alkaen koko Länsi-Uusimaalle valmisteltiin.

Vammaispalvelujen asiakasmäärä kasvoi 3,7 prosenttia. Kasvu oli suurinta omaishoidon tuessa ja henkilökohtaisen avun palvelussa. Vammaissosiaalityön saatavuus parani loppuvuodesta, mutta edelleen lakisääteisissä käsittelyajoissa pysymisessä on haasteita.

Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu jatkui vuoden 2018 aikana. Kuntien välistä yhteistyötä lisättiin sote- ja maakuntavalmistelusta riippumatta.

[Liite 1. Tilastoa espoolaisista](#)

2.2 Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	Talousarvio 2018	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2018	Toteuma 31.12.2018	Poikkeama 2018
Henkilöstömäärä				3 714	
HTV				2 733	
Toimintatulot	79 502	234	79 736	78 758	-978
Toimintamenot	-771 342	-10 942	-782 284	-779 786	2 497
Toimintakate	-691 840	-10 708	-702 548	-701 029	1 519

Luvut on esitetty vertailukelpoisesti ilman Työllisyyspalveluja 2017.

Sosiaali- ja terveystoimen tulokertymä alitti alkuperäisen talousarvion 0,7 milj. eurolla. Maksutuotot las-
kivat edellisestä vuodesta 1,2 milj. euroa 42,7 milj. euroon. Alenema selittyy mm. palvelusetelin käytön
lisääntymisellä.

Toimialan kokonaismenot ylittivät 8,4 milj. euroa alkuperäisen talousarvion päätyen 779,8 milj. euroon.
Oman toiminnan menot ilman erikoissairaanhoidon menoja ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,3 milj.
eurolla ja HUS:n erikoissairaanhoidon menot ylittivät alkuperäisen talousarvion 8,2 milj. eurolla.

Henkilöstömenot yhdessä palveluostoihin sisältyvien työvoimavuokrausmenojen kanssa, yhteensä
187,5 milj. euroa, ylittivät alkuperäisen talousarvion 2,6 milj. eurolla.

Aineet ja tarvikkeet -menolajin menot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,1 milj. euroa.

Avustukset-menolaji, sisältäen mm. toimeentulotuen ja vammaisille annetun kuljetustuen, käytettiin 38
milj. euroa ja se ylitti alkuperäisen talousarvion 2,9 milj. euroa. Vuoteen 2017 verrattuna avustusten
määrä kasvoi 3,6 milj. euroa johtuen pääosin vanhusten pitkäaikaishoidosta ja kotihoidosta sekä vam-
maisten henkilökohtaisesta avusta.

Sisäiset menot alittivat alkuperäisen talousarvion 2,3 milj. euroa pääosin ICT-palveluiden menoalitik-
sesta johtuen. Toimialan toimitilavuokrissa on tapahtunut hienoista laskua sekä edelliseen vuoteen että
muutettuun talousarvioon verrattuna.

Toimialan toimintamenot ilman HUS:n erikoissairaanhoidon menoja kasvoivat edelliseen vuoteen 11,9
milj. euroa (kasvua 2,4 prosenttia). Terveyspalvelujen kasvu selittyy pitkälti avosairaanhoidon kasvulla.
Vanhusten palveluissa menot kasvoivat 3,2 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin kasvu oli
kotihoidossa, jossa menot kasvoivat 3 milj. euroa. Terveyspalveluiden oman toiminnan osalta menot
kasvoivat 2,3 milj. euroa edellisestä vuodesta. HUS:n palvelusopimuksen menot kasvoivat 7,9 milj. eu-
roa eli 3,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimintamenot kasvoivat 5,5 milj.
euroa eli 2,7 prosenttia edellisvuoden tilinpäätöksestä. Suurin kasvu oli lasten sijaishuollossa ja vam-
maisten palveluissa.

Toimialan toimintakate toteutuu 9,2 milj. euroa alkuperäistä talousarviota heikompana.

[Liite 2. Tulostavoitteiden toteutuminen](#)

[Liite 3. Tuloslaskelma](#)

[Liite 4. Tulot ja menot toiminnoittain](#)

2.3 Talouden tasapainotus ja tuottavuusohjelma TATU2:n toteuttaminen

Talouden tasapainotus- ja tuottavuusohjelman (TATU2) tavoitteita toteutetaan osana normaalia linjajohdantamista ja toiminnan kehittämistä. Osana ohjelmaa on parannettu työn tuottavuutta mm. LEAN menetelmiä hyödyntäen, lisäämällä omaa palvelutuotantoa täydentävää järjestö- ja yritystoimintaa kustannusvaikuttavasti sekä palveluita digitalisoimalla. Palveluiden tuottavuutta kuvaavat mittarit osoittavatkin monessa kohdin alenevaa tai maltillista kustannuskehitystä. Palvelujen järjestämistavoissa on lisätty palveluseteleiden käyttöä vanhuspalveluissa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa. Palveluiden digitalisointia on sekä laajennettu uusiin palveluihin että nostettu jo olemassa olevien palveluiden sähköisten palveluiden käyttöastetta.

Myös palvelujen jatkuva kehittäminen sekä rakenteelliset muutokset edistävät TATU2-ohjelman tavoitteita. Palvelujen saatavuuteen ja asiakastyytyvyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Kotona asuu yhä suurempi osuus 75 -vuotta täyttäneestä väestöstä. Pitkäaikaishoidon paikkamäärä on pysynyt ennallaan ja sairaalassa toteutettuja hoitokasvoja on aikaisempaa vähemmän.

Terveyspalveluissa terveysasematoiminnan päivystysvastaanoton muutos on lisännyt lääkäreiden aikaa haastavammille päivystyspotilaille ja kiireettömään hoitoon sekä ennaltaehkäisevään työhön muun muassa kansansairauksien osalta. Samalla jonotusaika on parantunut.

Lapsiperheille on tarjottu palveluita varhaisemmin ja palveluiden painopiste on siirretty ennaltaehkäisevään toimintaan. Erityinen huomio on kiinnitetty lisääntyneisiin huostaanottoihin ja pidentyneisiin sijais- huoltojaksoihin, joiden määrä on kasvanut vuodesta 2017.

2.4 Investoinnit

Sosiaali- ja terveystoimi, koneet ja kalusto

	Talousarvio 2018	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2018	Toteuma 31.12.2018	Poikkeama 2018
1000 EUR					
Menot	1 335	-45	1 291	749	-541
Netto	1 335	-45	1 291	749	-541

Sosiaali- ja terveystoimen koneet- ja kalustomenot vuonna 2018 olivat 0,7 milj. euroa. Määrärahoilla uusittiin Auroran palveluasunnon päällekkäisyjärjestelmä. Uusia kalustehankintoja toteutettiin Ison Omenan terveysasemalle ja Tietokylän uusiin tiloihin. Unittien hankinnassa siirryttiin leasing-hankintoihin.

Talousarviomuutokset:

Kaupunginhallitus siirsi 26.11.2018 investointiosasta Unit-hankintoihin varattua määrärahaa suun terveydenhuoltoon 44 500 euroa.

2.5 Toiminta ja talousarvion toteutuminen tulosyksiköittäin

2.5.1 Vanhusten palvelut

Toiminta

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä oli 92,8 prosenttia (92,6 prosenttia vuonna 2017).

Kotihoidon toiminnan ja kotona asumista tukevien palvelujen volyyymi kasvoi tavoitteiden mukaisesti. Kotihoidon suorittamien käyntien määrä kasvoi noin 17 prosenttia (12 prosenttia vuonna 2017). Kasvu toteutettiin lisäämällä oman kotihoidon henkilökuntaa 48 vakanssilla sekä lisäämällä myös ostopalvelujen ja palvelusetelin käyttöä. Omaishoidon tuen asiakasmäärä kasvoi 7,2 prosentilla.

Pitkäaikaishoidon käytössä ollut paikkamäärä säilyi vuoden aikana ennallaan. Sairaalan hoitojaksojen määrä väheni 459:llä edellisestä vuodesta ja oli 5 777 v. 2018.

Palvelujen saatavuus säilyi hyvällä tasolla. Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi toteutettiin pääsääntöisesti lakisääteisessä ajassa. Kotihoidon palvelut käynnistettiin viiveettä. Pitkäaikaishoidon paikkatarpeeseen pystyttiin vastaamaan hyvin. Vuoden lopussa pitkäaikaishoitoa jonotti 38 henkilöä. Keskimäärin paikka järjestyi 26 vuorokaudessa. Palvelusetelipaikkojen määrä nousi setelin arvon nostamisen jälkeen lähes 40:llä. Vuoden lopussa seteleitä oli käytössä 140 kpl. Myös sairaala pystyi vastaanottamaan erikoissairaanhoidosta kaikki jatkohoitoa tarvitsevat potilaat viiveettä, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Kotihoidon kehittämisohjelmaa toteutettiin vuoden 2018 aikana määrätietoisesti. Kotikuntoutus käynnistyi keväällä, laajentuen vuoden loppuun mennessä koko Etelä-Espooseen. Kotihoidossa otettiin visuaalisen johtamisen malli käyttöön kaikilla kotihoidon alueilla. Lääkkeiden koneellisen annosjakelun käyttöönottoa jatkettiin: vuoden lopussa sen piirissä oli 63 prosenttia säännöllisen kotihoidon asiakkaista. Kotihoidon valinnanvapauspilotti käynnistyi Etelä-Tapiolan alueella keväällä. Nestorin asiakasprosesseja kehitettiin ja osana maakuntavalmistelua määriteltiin omatyöntekijän rooli vanhusten palveluissa. Sähköistä asiointia lisättiin. Kotihoidon ostopalvelustrategia päivitettiin ja kotihoidon ostopalvelujen hallintaa parannettiin perustamalla ostopalveluyksikkö kotihoitoon. Etäkotihoidon käyttöönotto jatkui.

Espoossa käynnistyi kolme uutta hoivakotia vuoden aikana. Tehostetun palveluasumisen uuden hankinnan valmistelu käynnistyi yhdessä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Aurorakodin pitkäaikaisen laitostasumisen päättymistä valmisteltiin ja yksikön toiminta muuttui Auroranmäen lyhytaikaiseksi arviointi- ja kuntoutusyksiköksi vuoden vaihtuessa. Espoon sairaalan palvelujen kysyntä kasvoi ennakoitua enemmän. Hoitoketjuja kehitettiin yhdessä erikoissairaanhoidon kanssa.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	Talousarvio 2018	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2018	Toteuma 31.12.2018	Poikkeama 2018
Henkilöstömäärä				1 420	
HTV				1 068	
Toimintatulot	37 900	364	38 264	36 898	-1 366
Toimintamenot	-181 800	1 584	-180 215	-178 145	2 070
Toimintakate	-143 900 	1 948	-141 951	-141 247 	704

Vanhusten palvelujen tulot alittivat alkuperäisen talousarvion 1 milj. eurolla. Tulojen määrä kasvoi 1,2 milj. eurolla vuoteen 2017 nähden johtuen mm. Kirkkonummen ja Kauniaisten palvelutulojen kokovuotismuutoksesta.

Vanhusten palvelujen menot alittivat alkuperäisen talousarvion 3,7 milj. eurolla. Vuoteen 2017 verrattuna menot kasvoivat 3,2 milj. eurolla. Suurin kasvu oli kotihoidossa, jossa menot kasvoivat 3 milj. euroa. Myös Seniorineuvonta- ja palveluohjausyksikkö Nestorin menot kasvoivat palvelujen laajentumisen myötä.

Pitkäaikaishoidossa paikkatarve ei toteutunut sillä tasolla kuin vuoden alussa arvioitiin, minkä vuoksi menoista säästy 3,5 milj. euroa. Säästöjä alkuperäiseen talousarvioon verrattuna syntyi myös vanhusten palvelujen yhteisissä kustannuksissa 2,1 milj. euroa, erityisesti viivästyneiden ICT-hankkeiden myötä, sekä sairaalassa 1,2 milj. euroa, jossa suurin säästynyt erä oli neljännen kerroksen vuokrat.

Kotihoidon menot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 2,1 milj. eurolla ja ylityksen syynä oli etenkin alueellisen kotihoidon lisääntyneet volyymit. Myös uusi kotikuntousyksikkö kasvoi voimakkaasti.

Talousarviomuutokset:

Kaupunginvaltuusto vähensi 10.12.2018 ulkoisten ja sisäisten ostojen menoarviota pitkäaikaishoidossa 1 200 000 euroa, vanhusten palvelujen yhteisissä kustannuksissa 240 000 euroa ja Espoon uudessa sairaalassa 1 000 000 euroa sekä vähensi pitkäaikaishoidon asiakasmaksujen tuloarviota 158 000 euroa.

Kaupunginjohtaja siirsi tulosyksikköön 10.8.2018 maahanmuuttajien rekrytointimallia varten 37 094 euroa, 10.8.2018 yksilöllisiin tehtäväjärjestelyihin 16 143 euroa, 20.8.2018 opiskelijaohjauksen kannusterahaa 5 185 euroa, 1.10.2018 kesätyöntekijöiden palkkausmäärärahaa 37 355 euroa sekä 11.12.2018 rekrytointimallia varten 5 754 euroa.

Perusturvajohtaja teki päätöksellään 28.8.2017 vakanssien siirron määrärahoineen esikunnasta vanhusten palveluihin 53 158 euroa, 12.9.2017 vakanssin siirron vanhusten palveluista esikuntaan 37 670 euroa sekä 20.6.2018 vakanssien siirron vanhusten palveluista terveystalouteen 27 910 euroa. Perusturvajohtaja siirsi 21.2.2018 terveystaloudesta vanhusten palveluihin veteraanipalvelujen menomäärärahan 749 052 euroa ja tulomäärärahan 522 000 euroa. Vanhusten palvelujen johtaja teki päätöksen, perusturvajohtajan estyneenä ollessa, 25.6.2018 vakanssin siirrosta esikunnasta vanhusten palveluihin 17 332 euroa.

Palvelutuotteet 2016–2018 (€)					
	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018	muutos-% 2017-2018
24 VANHUSTEN PALVELUT					
Henkilöstömäärä	1350	1371	1479	1420	3,6 %
Htv	1025	1044	1119	1068	2,3 %
Palvelutuotteet					
Tehostettu palveluasuminen					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	61 876 612	65 458 728	71 202 797	67 581 340	3,2 %
- suorite: hoitopäivä	421 465	448 608	481 150	465 997	3,9 %
- yksikkökustannus e/hp	146,81	145,92	147,98	145,03	-0,6 %
Lyhyaikainen tehostettu palveluasuminen					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	2 226 443	2 702 817	2 634 295	2 586 233	-4,3 %
- suorite: hoitopäivä	24 180	24 458	24 355	23 702	-3,1 %
- yksikkökustannus e/hp	92,08	110,51	108,16	109,11	-1,3 %
Laitoshoito					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	15 727 985	10 536 723	5 880 000	5 890 921	-44,1 %
- suorite: hoitopäivä	65 701	41 934	21 000	20 521	-51,1 %
- yksikkökustannus e/hp	239,39	251,27	280,00	287,07	14,2 %
Kotihoito					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	25 340 517	28 311 545	29 914 392	30 646 989	8,2 %
- suorite: käynti	648 235	788 249	821 000	942 703	19,6 %
- yksikkökustannus e/käynti	39,09	35,92	36,44	33,07	-7,9 %
Kotihoidon tukipalvelut					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	1 317 921	1 272 299	1 495 400	1 275 238	0,2 %
- suorite: käynti	13 546	11 122	10 000	9 286	-16,5 %
- yksikkökustannus e/käynti	97,29	114,39	149,54	137,33	20,1 %
Keskiraskas palveluasuminen					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	1 938 534	959 549	300 000	0	-100,0 %
- suorite: hoitopäivä	29 375	34 210	5 000	0	-100,0 %
- yksikkökustannus e/hp	65,99	28,14	60,00	0,00	-100,0 %
Päivätoiminta					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	1 753 046	1 783 359	1 800 000	2 236 341	25,4 %
- suorite: käynti	14 291	12 776	14 200	16 706	30,8 %
- yksikkökustannus e/käynti	122,67	139,59	126,76	133,86	-4,1 %
Omaishoidon tuki					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	5 163 125	5 725 062	6 400 720	6 042 700	5,5 %
- suorite: tukikuukausi	6 761	7 141	7 600	7 654	7,2 %
- yksikkökustannus e/tukikk	763,66	801,72	842,20	789,48	-1,5 %
Espoon sairaala					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	40 743 547	48 114 734	47 310 000	47 729 272	-0,8 %
Muut palvelut					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	18 709 783	10 052 615	14 862 396	14 155 838	40,8 %

Vanhusten palvelujen menot jäivät alle tavoitteen. Säästöjä syntyi Pitkäaikaishoidossa, jossa käytössä oleva paikkamäärä oli alkuperäisen talousarvion alapuolella sekä tulosyksikön yhteisissä kustannuksissa (sisältyy riviin "muut palvelut"), erityisesti ICT:n myöhästyneiden hankkeiden myötä. Menojen kasvu kohdistui etenkin kotihoitoon, jossa alueellisen kotihoidon käynnit ylittivät tavoitteen 15 prosentilla. Myös Nestorissa palvelujen laajentaminen sekä volyymin lisääntyminen näkyi talousarvioiden ylittymisenä; päivätoiminnan käynnit kasvoivat yli 30 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Tuottavuustavoite, yksikkökustannusten lasku -1 prosentti, saavutettiin Nestorissa sekä kotihoidossa. Sairaalan ja pitkäaikaishoidon osalta joidenkin palvelutuotteiden hoitopäivien lukumäärä laski ja tuottavuustavoite jäi saavuttamatta.

2.5.2 Terveyspalvelut

Toiminta

Vuoden 2018 aikana terveyspalveluissa käynnistettiin prosessi terveyspalveluiden strategian työstämiseksi ja jalkauttamiseksi jokapäiväiseen toimintaan. Strategiatyön pohjalla oli sosiaali- ja terveyspalveluiden Espoo-tarinaa pohjautuva strategiatimantti. Jokaiseen timantin neljään tavoitteeseen pohdittiin omat strategiset painopisteensä terveyspalveluissa, toimenpiteet niiden toteuttamiseksi sekä mittarit tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi.

Yhdeksi tärkeäksi strategiseksi painopisteeksi nousi asiakaskokemuksen kehittäminen. Tämän johdosta terveyspalveluissa käynnistettiin syksyllä 2018 projekti asiakaskokemuksen kehittämiseksi. Syksyn aikana kerättiin tietoa ja analysoitiin asiakaskokemuksen nykytilaa. Loppuvuonna pidetyissä työpajoissa kiteytettiin terveyspalveluiden asiakaslupaus, segmentoitiin asiakkaat, kuvattiin asiakaspolku sekä siihen liittyvät kontaktipisteet. Näiden elementtien pohjalta syntyi yhteinen työpohja asiakaskokemuksen kehittämiseen organisaation eri tasoilla. Keväällä 2019 koko henkilöstö osallistuu valmennuksiin, minkä jälkeen asiakaskokemuksen kehittämismalli otetaan käyttöön osana esimiestyötä ja viikkojohtamista. Muiltakin osin strategiatyötä jatketaan kuluvana vuonna.

Keväällä 2018 toteutettiin asiakastutkimus Espoon terveyspalveluista. Tutkimuksessa kartoitettiin muun muassa palveluiden sijaintiin ja saatavuuteen liittyviä asioita. Tutkimuksen tulosten perusteella tärkeimmät sijaintiin ja saavutettavuuteen liittyvät asiat Espoon tarjoamien terveyspalveluiden käyttäjille olivat sujuvat julkisen liikenteen yhteydet, helppous päästä palveluihin omalla autolla ja palveluiden aukiolo arkisin klo 20 asti. Tulokset olivat hyvin linjassa Espoo-tarinan kanssa, jossa yhtenä tavoitteena on palveluiden saavutettavuuden parantaminen joukkoliikenneyhteyksien varrella ja kaupunkikeskusten kehittäminen monipuolisiksi asukkaiden kohtaamispaikoiksi.

Valtakunnallisen päivystyksellisen puhelinnumeron 116117 käyttöönottoon liittyen pidettiin syksyllä 2018 työpajoja, joissa sovittiin päivystysaikaisen palvelun toimintamalleista. Päivystysapu on valtakunnallinen STM:n linjaama kansallinen palvelu, jonka vetovastuisena toimijana Uudenmaan maakunnan alueella toimii HUS. Espoolaiset voivat soittaa numeroon päivystyksellisissä sosiaali- ja terveysongelmissa, joissa ei ole kyse hätätilanteesta. Palvelu on tarkoitettu yhteydenottopisteeksi silloin, kun Espoon omat palvelut ovat kiinni ja aina ennen kuin asiakas lähtee päivystyspoliklinikalle; iltaisin sekä viikonloppuisin ja pyhinä ympäri vuorokauden. Yhteistyötä päivystysapu 116117:n kanssa kehitetään edelleen vuoden 2019 aikana. Päivystyksellinen puhelinnumero 116117 otettiin käyttöön 1.1.2019 alkaen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti kesäkuussa 2018 Matinkylän suuralueen terveysasemapaalveluiden järjestämisestä. Päätöksen mukaisesti entinen Matinkylän terveysasema muutti Isoon Omenaankatuun tammi-kuussa 2019 ja palvelee laajennetuina aukioloajoin arkisin klo 7-20. Aukioloaikoja laajentamalla terveysaseman toimitilat saatiin aiempaa tehokkaampaan käyttöön. Samassa yhteydessä Mehiläisen toiminta siirtyi omiin tiloihin Piispanportissa. Mehiläinen tuottaa tammikuusta lähtien Henttaan ja Suurpellon asukkaiden terveysasemapaalvelut. Matinkylän terveysaseman muuttoa ja aukioloaikojen laajentamista valmisteltiin vuonna 2018.

Terveysasematoiminnan päivystysvastaanotto on muutettu strategian mukaisesti hoitajapainotteiseksi kaikilla terveysasemilla. Muutoksella haettiin toimintaan lisää asiakaslähtöisyyttä, joustavuutta ja tehokkuutta. Hoitajien itsenäisesti hoitamien asiakkaiden osuus kaikista kiirevastaanottokäynneistä oli 65 prosenttia vuonna 2018. Muutoksen myötä lääkäreiden aikaa on jäänyt enemmän haastavammille päivystyspotilaille ja kiireettömään hoitoon sekä ennaltaehkäisevään työhön muun muassa kansansairauksien osalta. Muutoksen myötä eri ammattiryhmien työn mielekkäisyys on kasvanut. Lisäksi vastaanottokäynnin keskimääräinen hinta laski 7,3 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna.

Terveysasematoiminnassa saatavuus parani vuoden 2018 aikana edelliseen vuoteen verrattuna. Kaikkien terveysasemien keskimääräinen jonotusaika kiireettömälle lääkärin vastaanottoajalle laski 23 vuorokaudesta 16 vuorokauteen. Terveysasemien neuvonta- ja ajanvarauspuhelinpalvelu keskitettiin yhteen puhelinnumeroon ja palveluaikaa laajennettiin klo 7-18 välille. Samanaikaisesti sähköisesti varattavien hoitaja-aikojen määrää lisättiin. Muutoksen johdosta puhelujen määrä laski 16 prosenttia (371 000 puhelusta 312 000 puheluun ja sähköisen ajanvarauksen määrä nousi 76 prosenttia (36 000 varauksesta 64 000 varaukseen).

Taulukko 1. Terveysasemien asiakas- ja käyntimääriä vuosina 2016-2018.

	2016	2017	2018	Muutos 2017 vs. 2018 (%)
Terveysasemien asiakkaat	120 646	123 764	127 242	+2,8 %
Lääkärikäynnit	205 567	204 488	201 677	-1,4 %
Hoitajakäynnit	229 122	247 141	285 923	+15,7 %

Vuonna 2018 mielenterveys- ja päihdeklinikan asiakas- ja käyntimäärät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Asiakasmäärä kasvoi 7,4 prosenttia käyntimäärän kasvaessa 11,3 prosenttia. Vuoden aikana haasteena oli vastaanottoaikojen saatavuus. Nuorisopoliklinikan yhteistyötä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa kehitettiin ja nuorisopoliklinikan sairaanhoitajia oli mukana Lohi-hankkeessa, yläkouluilla ja Omniassa. Nuorisopoliklinikan aukioloa klo 8-16 laajennettiin vuonna 2018. Syksystä lähtien nuorten ajanvaraukseton vastaanotto on palvellut arkisin klo 16-18.

Y-säätiön omistamat Kalliolähteen asunnot (45kpl) valmistuivat aikataulun mukaisesti joulukuuksi.

Taulukko 2. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakas- ja käyntimääriä vuosina 2016-2018.

	2016	2017	2018	Muutos 2017 vs. 2018 (%)
Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaat	8 100	8 908	8 693	-2,4 %
Mtp-klinikan asiakkaat	5 317	6 132	6 585	+7,4 %
• josta nuorisopoliklinikan asiakkaat	746	880	994	+13,0 %
Mtp-klinikan käynnit	26 312	29 640	32 993	+11,3 %
• josta nuorisopoliklinikan käynnit	4 142	4 552	6 161	+35,3 %

Suun terveydenhuollossa palveluiden saatavuus on pysynyt samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Puhelumäärä on lisääntynyt noin 7 prosenttia ja kysyntä kasvanut asukasmäärän lisääntyessä. Asiakkaiden määrän kasvu oli suurempaa edelliseen vuoteen verrattuna ollen 2,6 prosenttia.

Rastaalan ja Matinkylän hammashoitolat suljettiin vuoden 2018 aikana. Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti syyskuussa 2018, että Matinkylän suun terveydenhuollon palvelut järjestetään ostopalveluna ja käynnistetään palvelusetelipilotin valmistelu.

Taulukko 3. Suun terveydenhuollon asiakas-, käynti- ja toimenpidemääriä vuosina 2017-2018.

	2017	2018	Muutos 2017 vs. 2018 (%)
Asiakkaat	88 040	90 311	+2,6 %
Käynnit	224 739	226 186	+0,6 %
Painotetut toimen- piteet	490 152	498 720	+1,7 %

Avokuntoutuspalveluiden kysyntä kasvoi vuoden 2018 aikana. Toimintaterapian käyntimäärät lisääntyivät 6,3 prosenttia edellisestä vuodesta. Avofysioterapiassa asiakkaita oli 4,0 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna ja käyntien määrä lisääntyi 1,5 prosenttia.

Ympäristöterveyden valvontasuunnitelmiin pohjautuva valvonta toteutui elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain osalta pääasiassa hyvin. Asumisterveysvalvontaan saadun uuden vakanssin ja sekä toimintakäytäntöjen muutoksen myötä on asunnontarkastusta odottavien jonotusaika saatu lyhenemään oleellisesti 9 kk:sta 3 kuukauteen.

Eläinlääkintähuollossa 50 prosenttia työajasta käytetään potilastyöhön ja 50 prosenttia eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan. Eläinsuojeluvalvontatehtäviä oli edellistä vuotta vähemmän, mutta joukossa oli aiempaa enemmän vaativia eläinsuojelutehtäviä.

Taulukko 4. Ympäristöterveydenhuollon käynti- ja tehtävämääriä vuosina 2016-2018.

	2016	2017	2018	Muutos 2017 vs. 2018 (%)
Yleinen terveysvalvonta				
• valvontakäyntejä (tarkastus, näytteenotto)	2 171	2 013	2 228	+10,7 %
• kiireelliset terveystarkastukset	106	112	125	+11,6 %
Eläinlääkintähuolto				
• käyntejä (sis. päivystys)	4 229	3 802	3 958	+4,1 %
• valvontatehtävät	463	446	317	-28,9 %

Erikoissairaanhoidon palvelualueelle kuuluvat HUS-palvelusopimus, ensihoito, yhteispäivystys ja muut erikoissairaanhoidon palvelut. Erikoissairaanhoidon lähettää kaupungin terveysasemien ja muiden toimipaikkojen lisäksi muun muassa työterveyshuollot, yksityiset lääkäriasemat ja sairaalat. Espoolaisten erikoissairaanhoidon kaikkien eri tahojen läheteiden määrä kasvoi 5,4 prosenttia. Terveysasemilta lähetettyjen läheteiden määrä kasvoi 4,2 prosenttia. Erikoissairaanhoidon palvelusopimukseen kuuluvien asiakkaiden määrä kasvoi 4,1 prosenttia ja suoritteiden määrä 4,2 prosenttia.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	Talousarvio 2018	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2018	Toteuma 31.12.2018	Poikkeama 2018
Henkilöstömäärä				922	
HTV				661	
Toimintatulot	17 400	-877	16 523	15 964	-559
Toimintamenot	-375 327	-7 408	-382 735	-381 864	872
Toimintakate	-357 927	-8 285	-366 212	-365 900	313

Terveyspalveluiden toimintatulot olivat vuonna 2018 16,0 milj. euroa ja alittivat alkuperäisen talousarvion 1,4 milj. eurolla. Tulot laskivat noin 1,1 milj. euroa eli noin 6,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Veteraanipalveluiden siirtyminen vanhusten palveluihin vuoden 2018 alussa pienensi terveyspalveluiden tulokertymää 0,5 milj. eurolla. Psykiatrisen palveluasumisen asiakasmaksuperintäkäytännön muuttuminen keväällä 2018 sekä Aurorakodin palveluasuntojen toiminnan päättymisen vuonna 2017 pienensivät mielenterveys- ja päihdepalveluiden tuloja noin 0,5 milj. eurolla verrattuna edelliseen vuoteen.

Terveyspalveluiden menot kasvoivat 2,5 prosenttia edellisvuoden tilinpäätöksestä päätyen 381,9 milj. euroon. Alkuperäiseen talousarvioon nähden menot ylittivät 6,5 milj. eurolla (1,7 %). Suurin toimintamenojen kasvu oli erikoissairaanhoidossa, jossa HUS:n palvelusopimuksen menot kasvoivat 7,9 milj. euroa eli 3,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Terveyspalveluiden oman toiminnan osalta menot kasvoivat 2,3 milj. euroa edellisestä vuodesta, mutta alittivat 1,6 milj. eurolla alkuperäisen talousarvion. Suurin toimintamenoilyitys talousarvioon nähden oli avosairaanhoidon maksuttomissa hoitotarvikkeissa, jossa talousarvio ylittyi 1,3 milj. eurolla. Ikäihmisten kotona asumisen lisääntymisen myötä kotona tarvittavien hoitotarvikkeiden kysyntä on kasvanut. Vuoden 2018 talousarviossa erityisesti inkontinenssi- ja diabetestartarvikkeiden kysynnän lisääntymiseen ei osattu varautua riittävästi. Suurin menojen alitus alkuperäiseen talousarvioon nähden tuli henkilöstökuluissa 2,0 milj. euroa. Tilatehokkuuden parantuminen näkyi toimitilavuokrien pienentymisenä 0,4 milj. eurolla (-5 %) edelliseen vuoteen verrattuna.

Edellisvuoden tilinpäätökseen verrattuna toimintakate heikkeni 2,9 prosenttia ja alkuperäiseen talousarvioon nähden 2,2 prosenttia.

Talousarviomuutokset:

Kaupunginvaltuusto pienensi 10.12.2018 mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasmaksujen tuloarviota 355 000 euroa ja lisäsi määrärahaa HUS palvelusopimukseen 7 851 000 euroa.

Kaupunginhallitus siirsi 26.11.2018 investointiosasta Unit-hankintoihin varattua määrärahaa suun terveydenhuoltoon 44 500 euroa.

Kaupunginjohtaja siirsi 1.10.2018 kesätyöntekijöiden palkkausmäärärahaa 1 205 euroa, 10.8.2018 mahanmuuttajien rekrytointimalliin liittyvää määrärahaa 10 949 euroa, 20.8.2018 opiskelijoiden ohjaamisen kannustinrahaa 835 euroa ja 30.11.2018 innovaatiokilpailun 2018 määrärahan 1 000 euroa.

Perusturvajohtaja siirsi 21.2.2018 perhe- ja sosiaalipalveluista tehostetun tuetun asumisen määrärahaa 220 000 euroa ja vanhusten palveluihin veteraanipalvelujen menomäärärahan 749 052 euroa ja tulo määrärahan 522 000 euroa, 20.6.2018 vanhusten palveluista kahden vakanssin määrärahat 27 910 euroa.

Palvelutuotteet 2016- 2018 (€)					
	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018	muutos-% 2017-2018
25 TERVEYSPALVELUT					
Henkilöstömäärä	901	908	910	922	1,5 %
Htv	653	650	650	661	1,7 %
Mielenterveys- ja päihdepalvelut, vastaanottopalvelut (oma ja osto)					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	2 956 451	3 000 852	3 528 480	3 638 641	21,3 %
- suorite: käynti	23 409	32 405		36 857	13,7 %
- yksikkökustannus e/käynti	126,30	92,60		98,72	6,6 %
Mielenterveys- ja päihdepalvelut, tuettu asuminen, oma					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	1 110 948	1 383 220	1 413 974	1 420 212	2,7 %
- suorite: asiakas	429	502	550	496	-1,2 %
- yksikkökustannus e/asiakas	2 589,62	2 755,42	2 570,86	2 863,33	3,9 %
Mielenterveys- ja päihdepalvelut, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen, osto					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	8 115 072	8 620 411	8 600 000	9 259 950	7,4 %
- suorite: vuorokausi	83 218	83 377	83 000	93 187	11,8 %
- yksikkökustannus e/vuorokausi	97,52	103,39	103,61	99,37	-3,9 %
Mielenterveys- ja päihdepalvelut, päihdelaitoshoido, oma					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	2 214 096	2 248 711	2 090 593	2 174 410	-3,3 %
- suorite: vuorokausi	5 630	5 100		5 057	-0,8 %
- yksikkökustannus e/vuorokausi	393,27	440,92		429,98	-2,5 %
Avosairaanhoito, vastaanottopalvelut					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	36 292 148	36 599 080	37 405 546	36 679 359	0,2 %
- suorite: käynti	434 689	451 629	454 000	487 600	8,0 %
- yksikkökustannus e/käynti	83,49	81,04	82,39	75,22	-7,2 %
Suun terveydenhuolto, perustaso					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	23 890 883	23 958 552	24 590 014	23 850 772	-0,4 %
- suorite: asiakas	87 280	88 040		90 311	2,6 %
- suorite: käynti	219 520	224 739		226 186	0,6 %
- yksikkökustannus e/asiakas	273,73	272,13		264,10	-3,0 %
- yksikkökustannus e/käynti	108,83	106,61		105,45	-1,1 %
Erikoissairaanhoito, HUS-palvelusopimus					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	243 118 000	249 590 135	248 914 000	257 483 456	3,2 %
- suorite: tuote	538 883	567 168	595 000	590 773	4,2 %
- yksikkökustannus e/tuote	451,15	440,06	418,34	435,84	-1,0 %
Erikoissairaanhoito, yhteispäivystys					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	3 631 372	4 132 198	4 278 000	3 927 953	-4,9 %
- suorite: käynti	29 679	31 214	33 000	29 778	-4,6 %
- yksikkökustannus e/käynti	122,35	132,38	129,64	131,91	-0,4 %
Avokuntoutus, fysioterapiapalvelut					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	2 265 481	2 316 025	2 639 785	2 350 893	1,5 %
- suorite: asiakas	10 489	10 235	11 000	10 649	4,0 %
- yksikkökustannus e/asiakas	215,99	226,28	239,98	220,76	-2,4 %
Avokuntoutus Apuvälinepalvelut					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	2 264 895	2 961 377	3 200 000	3 031 313	2,4 %
- suorite: luovutetut apuvälineet	18 284	18 766	20 600	22 398	19,4 %
- yksikkökustannus e/apuväline	123,87	157,81	155,34	135,34	-14,2 %
Muut palvelutuotteet					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	28 262 803	37 857 896	38 666 640	38 046 723	0,5 %

Muut mittarit 2016- 2018					
	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018	muutos-% 2017-2018
AVOSAIRAANHOIDON VASTAANOTTOKÄYNN	434 689	451 629	453 000	487 600	8,0 %
Hoitajakäynnit	229 122	247 141	248 000	285 923	15,7 %
Lääkärikäynnit	205 567	204 488	205 000	201 677	-1,4 %

Terveyspalveluissa palveluiden kysyntä ja asiakasmäärät kasvoivat lähes kaikissa palveluissa vuoden 2018 aikana. Terveysasemien asiakasmäärä kasvoi 2,8 prosenttia käyntimäärien lisääntyessä 8,0 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Terveysasematoiminnan päivystysvastaanoton muuttaminen hoitajapainotteiseksi näkyi hoitajakäyntien lisääntymisenä 15,7 prosentilla. Suun terveydenhuollossa asiakasmäärä kasvoi 2,6 prosenttia käyntimäärien pysyessä stabiilina eli asiakkaita saatiin hoidettua kerralla

kuntoon periaatteella. Suurimpien palvelutuotteiden osalta tuottavuustavoite, yksikkökustannusten lasku -1 prosentti, saavutettiin.

2.5.3 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Toiminta

Lapsiperhepalvelujen palvelurakenteen muutosta ja työn kehittämistä jatkettiin suunnitellusti. Perhe- sosiaalityön yksikössä toimintaa on vakiinnutettu ja yhteistyötä vahvistettu muiden sosiaalipalvelujen kanssa. Monialaista ensiarviointia on kehitetty kaikilla alueilla yhdessä perhesosiaalityön, perheneuvolan ja lastensuojelun välillä. Perhesosiaalityö ja maahanmuuttajapalvelut ovat kuvanneet yhteisen asiakasprosessin, jonka tavoitteena on maahanmuuttajaperheiden varhaisemman vaiheen tukeminen. Perhesosiaalityön palvelun piirissä oli yhteensä noin 2 470 lapsiperhettä. Lapsiperheiden kotipalvelun asiakasmäärä kasvoi 12 prosenttia edellisestä vuodesta. Kotipalvelua sai omana työnä ja ostopalveluna ilman lastensuojelun asiakkuutta 1 226 perhettä.

Kansallisessa Lape -hankkeessa varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena -osiossa on kehitetty ja pilotoitu hyviä käytänteitä monikulttuuristen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi, kuten maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ja huoltajien Tervetuloa! -tapaamiset sekä monitoimijainen ja -kielinen alueellinen vanhempainilaisuus.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ennaltaehkäiseviä, matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita on kehitetty yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Psykiatrinen sairaanhoitaja on jalkautunut neljälle yläkoululle ja ammatillisiin oppilaitoksiin opiskeluhuollon tueksi. Lisäksi liikkuvaa opiskeluhuoltoa (LOHI-tiimi) on pilotoitu ammatillisissa oppilaitoksissa niille opiskelijoille, joilla on suuri syrjäytymisriski. Alakoululaiset (5 ja 6 luokkalaiset) ovat mukana Turun yliopiston kanssa yhteistyössä tehtävässä tutkimuksessa (Huolet hallintaan), jossa on tarkoitus seuloa ja digitaalisesti hoitaa ahdistuneita lapsia.

Ammatillisen koulutuksen reformimuutoksesta seurasi opiskelijoiden jatkuva sisäänotto opiskeluihin sekä aikuisten tuleminen entistä laajemmin opiskelijahuollon palveluiden piiriin. Tämä toi mukanaan hakijoita, jotka tarvitsevat normaalia enemmän tukea.

Maahanmuuttajataustaisten asunnottomuus on kasvanut vuoden 2017 127 asunnottomasta 181:een. Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn AUNE -ohjelman toimenpiteitä viedään käytäntöön ja yhdessä mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa parannetaan asiakasohjausprosessia.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten asiakkaiden kasvu näkyy kaikissa perhe- ja sosiaalipalveluissa. Vieraskielisten asiakkaiden osuus on erityisen suuri aikuissosiaalityössä (46,3 %) ja lasten terapiapalveluissa (29 %). Myös muissa palveluissa vieraskielisten asiakkaiden suhteellinen osuus on kantaväestöä suurempi.

Monikulttuuristen asiakkaiden määrän kasvu haastaa uudenlaisiin palveluihin. Monikielisille ja -kulttuurisille perheille suunnattu MONIKU-palvelussa tarjotaan terveydenhoitajan ja sosiaaliohjaajan yhteiskäyntejä lapsen ja vanhemman kielellisen vuorovaikutuksen ja maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseksi.

Terveydenhoidossa työn painopiste siirtyi yhä enemmän erityisen tuen tarpeessa olevien lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen. Terveydenhoidossa on otettu käyttöön tutkittuun tietoon perustuvia uusia menetelmiä, kuten Lapset puheeksi -toimintamalli, johon liittyy asiakaslähtöinen verkostomainen monialainen työskentely. Kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten terveystarkastusprosessia on kehitetty yhdessä lastensuojelun kanssa.

Terveydenhoidon sähköinen ajanvaraus laajeni kattamaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäri-vastaanottoja ja influenssarokotuksia. Lisäksi sähköinen hyvinvointikysely laajeni yläkoululaisten lisäksi lukioon. ODA -hanke loppui lokakuussa ja loppuvuodesta aloitettiin pilotoinnin suunnittelu. Palvelun nimi muuttui Omaolo-palveluksi.

Influenssarokotuskattavuus on Espoossa edelleen hyvä. Palvelualueella on annettu yli 4 000 influenssarokotetta enemmän kuin edellisellä vuonna. Influenssarokotuksen ovat saaneet uutena ikäryhmänä maksutta myös 3-6 -vuotiaat.

Neuvolatoiminnassa kontaktien ja käyntien määrä on hienoisesti noussut edellisestä vuodesta synnyttäneiden määrän laskusta huolimatta. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteinen hoitopolku raskaana oleville asiakkaille, Neuvolapoli, jatkoi toimintaansa Eteläisen Espoon alueella. Turun yliopiston kanssa yhteistyössä tehtävä Voimaperheet -vanhempainohjausohjelma laajeni koko eteläiseen Espooseen. Ohjelman tavoitteena on seuloa ja tarjota digitaalista vanhempainvalmennusta 4 -vuotta täytäneiden lasten vanhemmille, joiden lapsella on havaittu vaikeuksia tunnetilojen hallinnassa, keskittymisessä tai käyttäytymisessä. Terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittämisen -toimintamalli on otettu käyttöön kaikissa Espoon neuvoloissa.

Lasten kehityksen ja vanhemmuuden tuen tarve on lisääntynyt ja kasvattanut asiakasmääriä lasten terapiapalveluissa. Edellisvuoteen verrattuna matalan kynnyksen palvelun saaneita kuntalaisia on 6 prosenttia enemmän. Myös asiakkuuteen otettujen lapsiperheiden määrä on kasvanut 6 prosenttia. Palvelukontaktien määrän kasvu taittui monen vuoden jälkeen. Verkostoyhteistyötä ja jalkautuvaa työtä lapsen kehitysympäristöön on pystytty tekemään aiempaa vähemmän. Asiakkaiden palaute palveluista on kuitenkin ollut erinomaista (kouluarvosana 9,2; N=864) ja laatusuurannan mukaan asiakkaiden tilanne on helpottanut merkittävästi.

Lastensuojeluilmoitusten määrä laski 9 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Lastensuojeluasiakkaiden määrä kasvoi 1,4 prosenttia.

Kiireellisten sijoitusten määrä pysyi lähes samassa edelliseen vuoteen verrattuna ja niitä tehtiin lastensuojelussa 268. Näistä ulkopaikkakuntalaisia oli 6. Kiireellisten sijoitusten kasvu alkoi vuoden 2016 loppulla. Vuonna 2017 sijoitettiin kiireellisesti 264 lasta ja nuorta, mikä on noin 26 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Uusien huostaanottojen määrä kasvoi merkittävästi. Vuonna 2017 uusia huostaanottoja tehtiin 84, kun vuonna 2018 huostaanottoja tehtiin 127. Huostaanottojen määrä laski trendinomaisesti vuosina 2010-2016, mutta ne lähtivät uudelleen kasvuun vuonna 2017. Huostaanotoista suurin osa koskee edelleen nuorisoiäisiä, mutta alle 12-vuotiaiden osuus sijoitetuista on noussut. Vuonna 2018 huostaanottohetkellä alle 12-vuotiaiden osuus oli noin 32 prosenttia. Suurimpana syynä alle 12-vuotiaiden huostaanotoissa ovat vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat. Nämä vanhemmat eivät myöskään sitoudu tai motivoitu ottamaan palveluja vastaan. Yhteensä sijaishuollossa oli 684 lasta vuonna 2018 eli hiukan vähemmän kuin vuonna 2017 (701 lasta). Hoitovuorokausien osuus kuitenkin kasvoi ollen noin 182 174, kun vuonna 2017 hoitovuorokausia oli 174 988. Hoitovuorokausien nousu nosti sijaishuollon kustannuksia.

Aikuissosiaalityössä työn suuntaus on enenevässä määrin siirtynyt pois ns. rahan jaosta suunnitelmalliseen ja asiakkaita kokonaisvaltaisemmin huomioivaan sosiaalityöhön. Työnjako Kelan kanssa vaatii edelleen yhteiskehittämistä, jotta kaikkein heikoimmassa asemassa olevat eivät putoa eri palveluiden väliin. Kaikilla Espoon pääterveysasemilla on mahdollisuus varata aika sosiaaliohjaajalle. Sosiaalinen luototus siirrettiin keväällä 2018 osaksi aikuissosiaalityötä, liittyen talous- ja velkaneuvonnan siirtymiseen vuoden 2019 alusta osaksi Uudenmaan oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä. Vuoden 2018 aikana valmisteltiin sosiaali- ja kriisipäivystyksen laajeneminen koko Länsi-Uusimaalle 1.1.2019 alkaen.

Asumisen tuen ja tilapäisasumisen tarve ja kustannukset ovat jatkaneet kasvuaan edelleen. Kohtuuhintaisten asuntojen puute on iso ongelma ja tilapäisasumisen tarpeen lisääntymiseen on vaikuttanut osaltaan Kelan linjaukset ja toimintakäytännöt asumiskustannusten huomioimisessa. Asunnottomien määrä on pysynyt suunnilleen edellisvuoden tasolla. Asunnottomia oli 547 henkilöä kun edellisenä vuonna heitä oli 567. Pitkäaikaisasunnottomien määrä on pysynyt samana, vuonna 2017 heitä oli 153 henkilöä ja vuoden 2018 lopussa 158 henkilöä.

Maahanmuuttajapalveluiden asiakasmäärä kasvoi vuonna 2018 yhteensä 25 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin osa uusista asiakkaista on muuttanut itsenäisesti tai avustetusti vastaanottokeskuksista Espooseen turvapaikkapäätöksen saatuaan. Lisäksi monet aiemmin turvapaikan saaneet ovat saaneet perheensä Suomeen pakolaisten perheenyhdistämisen kautta. Uusia asiakkaita on tullut myös Suomen sisäisen muuttoliikkeen seurauksena. Espooseen on muuttanut paljon varhaisen vaiheen kotoituja-asiakkaita muualta Suomesta. Kuten aiempanakin vuotena, huomattava osa uusista Maahanmuuttajapalveluiden asiakkaista oli vuonna 2018 lapsiperheitä.

Espoo järjesti vuoden 2018 aikana perheryhmäkotipalveluita noin 80:lle (vuonna 2017 94) ilman huoltajaa maahan tulleelle alaikäiselle. Kahden omana toimintana tuotetun perheryhmäkodin lisäksi käytettiin kahden palveluntuottajan tuottamaa perheryhmäkoti- sekä tukiasumispalvelua. Uusien alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten määrä väheni edelleen vuonna 2018. Espoon ryhmäkodissa, eli alaikäisten vastaanottopalveluiden piirissä oli vuonna 2018 yhteensä 76 lasta ja nuorta.

Painopiste siirtyi entistä voimakkaammin jälkihuoltopalveluihin ja vuoden aikana Maahanmuuttajapalveluiden jälkihuollon piirissä oli yhteensä 161 nuorta (vuonna 2017 127). Suurimmalle osalle jälkihuolto- nuorista on tarjottu tukiasumisen palveluita palveluntuottajien kautta.

Paperittomien asiointi kiireellisten sosiaalipalveluiden (tilapäinen asuminen, ruoka ja lääkkeet) osalta jäi arvioitua vähäisemmäksi. Palvelusta vastasi alueellinen aikuissosiaalityö, vuoden 2019 alusta maahanmuuttajapalvelut. Tilapäistä kriisimajoitusta ja välttämätöntä kiireellistä tukea ruoan ja lääkkeiden muodossa järjestettiin hieman yli kymmenelle ruokakunnalle.

Vammaispalvelujen asiakasmäärä kasvoi 3,7 prosenttia. Suurinta kasvu oli omaishoidon tuessa ja henkilökohtaisen avun palvelussa.

Asumispalvelujen asiakasmäärä lisääntyi neljällä prosentilla edellisestä vuodesta. Asumisen ohjelman 2016-2025 mukaisesti asumispalveluissa tuetun asumisen osuus kasvoi 23,4 prosenttiin (18,5 prosenttia 2017). Omassa palvelutuotannossa tuetun asumisen käyttövuorokausien osuus on jo 55,7 prosenttia. Kaksi kehitysvammaisten ympärivuorokautisen tuen asumisyksikköä viivästyi ja siirtyi vuodelle 2019. Tästä johtuen asumispalvelujen ostot jäivät arvioitua pienemmiksi ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä väheni vain kolmella asiakkaalla ollen 25. Lasten laitoshoidon purku toteutui eikä 0–17-vuotiaita ole enää kehitysvammalaitoksissa pitkäaikaisessa hoidossa. Alle 18-vuotiaista kodin ulkopuolisessa lyhytaikaisessa hoidosta olevista perhehoidossa olevien osuus kasvoi hieman ja oli 11,5 prosenttia (9 prosenttia vuonna 2017).

Omassa päivä- ja työtoiminnassa kustannukset olivat arvioitua suuremmat johtuen asiakasmäärän lisääksestä.

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä kasvoi 8,3 prosenttia edellisvuodesta. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin hallinnoinnissa otettiin käyttöön sijaismaksajapalvelu loppuvuonna 2018.

Kuljetuspalvelujen asiakasmäärä pysyi ennallaan, mutta kustannukset kasvoivat 2,2 prosenttia. Arvioituja kustannuksia ei ylitetty.

Omaishoidon tuen asiakasmäärä kasvoi 8,7 prosenttia. Arvioidut kustannukset ylitettiin noin 496 000 eurolla, josta omaishoidon vapaiden osuus on 90,5 prosenttia.

Vammaissosiaalityön saatavuus parani loppuvuodesta, mutta edelleen lakisääteisissä käsittelyajoissa pysymisessä on haasteita. Keskimääräisissä käsittelyajoissa on kuitenkin tapahtunut myönteistä kehitystä: palvelutarpeen arviointiin meni keskimäärin 16,6 työpäivää vuonna 2017, kun vuonna 2018 keskiarvo oli 9,6 päivää. Päätöksentekoon puolestaan meni keskimäärin 40 työpäivää vuonna 2017: vuonna 2018 vastaava keskiarvo oli pienentynyt 33 työpäivään. Palvelutarpeen arvioinneista ainoastaan 58,4 prosenttia käsiteltiin seitsemän päivän määräaikaan mennessä vuonna 2017, vuonna 2018 osuus oli 77 prosenttia. Päätöksistä tehtiin määräajassa 86,4 prosenttia vuonna 2017: vuoden 2018 vastaava suhdeluku oli 91,7 prosenttia.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	Talousarvio 2018	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2018	Toteuma 31.12.2018	Poikkeama 2018
Henkilöstömäärä				1 274	
HTV				928	
Toimintatulot	22 525	0	22 525	23 419	894
Toimintamenot	-202 766	-4 750	-207 516	-207 652	-136
Toimintakate	-180 241	-4 750	-184 991	-184 233	758

Tulosityksikön toimintatulot laskivat noin 0,9 milj. euroa eli noin 3,8 prosenttia edellisestä vuodesta. Tulokehitys ylitti kuitenkin talousarvion 0,9 milj. eurolla, joka suurimmaksi osaksi selittyi lastensuojelusta saaduilla myyntituotoilla. Toimintamenot kasvoivat 2,7 prosenttia edellisvuoden tilinpäätöksestä päätyen 207,7 milj. euroon.

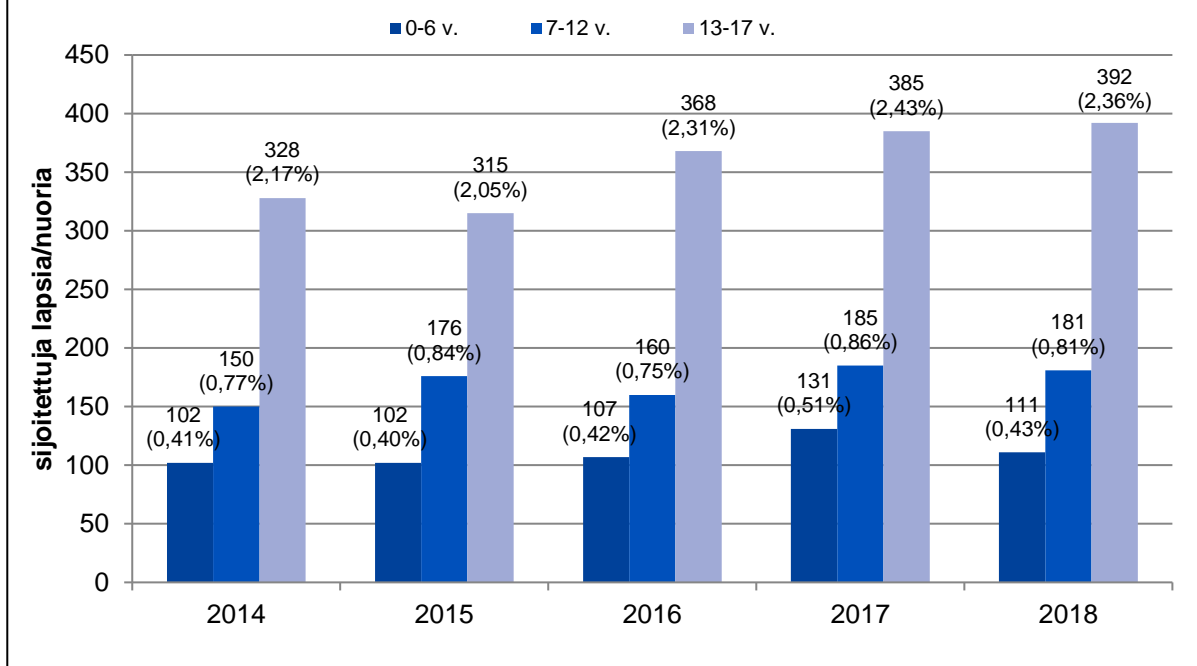
Alkuperäiseen talousarvioon nähden menot ylittyivät 4,9 milj. euroa (2,4 %). Tulosityksikön suurin toimintamenokasvu oli lasten laitossijoitusten ostopalvelussa, jossa kustannusten kokonaiskasvu oli 20,2 prosenttia edelliseen tilinpäätökseen verrattuna. Lasten sijaishuollon tarpeen kasvu on jatkunut ennakoitua suurempana viimeisten vuosien aikana. Vasta syksyllä oli näkyvissä kasvun hidastumista ja taittumista. Kokonaisasiakasmäärä on jopa edellisvuotta pienempi mutta sijoitusten kesto on pidentynyt ja vaikeusaste noussut, mikä on aiheuttanut merkittävän kustannuskasvun. Samaan aikaan on lisätty lasten ja lapsiperheiden kevyempiä palveluja. Lapsiperheiden koripalvelun ja perhetyön kokonaiskustannukset kasvoivat 44,2 prosenttia vuoden 2017 tilinpäätökseen nähden. Vammaispalvelujen suurimmat kasvut kohdistuivat työ- ja päivätoimintaan, omaishoidontukeen, henkilökohtaiseen apuun ja asumispalveluihin. Kasvua selittää osaltaan asiakas- ja suoritemäärän lisääntyminen.

Edellisvuoden tilinpäätökseen verrattuna toimintakate heikkeni 3,6 prosenttia. Alkuperäiseen talousarvioon nähden kate heikkeni 2,2 prosenttia.

Kaikki sijoitetut lapset/nuoret ikäryhmittäin

kum. sijoitettuja vuoden aikana

(osuus vuoden lopun väestön mukaan, v. 2018 perustuu ennakkotietoon toteutuneesta väestöstä)

Talousarviomuutokset:

Valtuusto korotti 10.12.2018 tulosityksikön määrärahoja 4 760 000 euroa. Määrärahat kohdistettiin lastensuojelun asiakaspalvelujen ostoon ja henkilöstömenoihin sekä vammaisten palvelujen asiakaspalvelujen ostoon ja henkilökohtaisen avun palvelusetelimenoihin.

Kaupunginjohtaja siirsi tulosityksikköön 10.8.2018 maahanmuuttajien Rekry-mallia varten 86 649 euroa, 20.8.2018 opiskelijaohjauksen kannusterahaa 925 euroa, 1.10.2018 kesätyöntekijöiden palkkausmäärärahaa 8 435 euroa sekä 11.12.2018 Rekry-mallia varten 57 933 euroa.

Perusturvajohtaja siirsi tulosityksikköön 28.8.2017 päätöksen mukaisen tiedottajan palkkausmäärärahan 56 129 euroa sekä siirsi 21.2.2018 tulosityksiköstä terveystalouden tulosityksikköön tehostetun, tuetun asumisen määrärahaa 220 000 euroa.

Palvelutuotteet 2016- 2018 (€)

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018	muutos-% 2017-2018
27 PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT					
Henkilöstömäärä	1 311	1 271	1 281	1 274	0,2 %
Htv	944	915	950	928	1,4 %
Terveystenhoito (ilman YTHS) *					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	14 092 245	13 578 659	14 071 665	13 751 208	1,3 %
- suorite: kontakti	289 678	287 141	288 100	290 281	1,1 %
- yksikkökustannus e/kontakti	48,65	47,29	48,84	47,37	0,2 %
Lasten terapiapalvelut (ilman perheasiain neuvottelukeskusta)					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	8 084 286	8 148 843	8 323 037	8 370 223	2,7 %
- suorite: kontakti	45 189	49 370	48 120	47 688	-3,4 %
- yksikkökustannus e/kontakti	178,90	165,06	172,96	175,52	6,3 %
Lasten sijaishuolto					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	33 565 650	34 982 616	34 151 194	38 321 081	9,5 %
- suorite: hoitovuorokausi	166 047	172 801	176 500	179 718	4,0 %
- yksikkökustannus e/hoitovuorokausi	202,15	202,44	193,49	213,23	5,3 %
Lastensuojelun avohuollon tukitoimet					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	7 509 350	7 622 604	7 778 493	7 734 386	1,5 %
- suorite: välittömän asiakastyön tuotos	23 593	39 858	40 000	45 064	13,1 %
- yksikkökustannus e/suorite	318,29	191,24	194,46	171,63	-10,3 %
Aikuissosiaalipalvelujen tuettu asuminen					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	3 813 272	4 498 602	4 521 501	4 609 667	2,5 %
- suorite: asiakas/kk (ka)	271	321	324	309	-3,7 %
- yksikkökustannus e/asiakas/kk (ka)	1 172,59	1 167,86	1 162,94	1 243,17	6,4 %
Toimeentulotuki					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	54 275 794	7 643 276	6 375 903	6 205 540	-18,8 %
- suorite: kotitalous	15 172	8 658	6 100	7 084	-18,2 %
- yksikkökustannus e/kotitalous	3 577,37	882,80	1 045,23	875,99	-0,8 %
Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	11 106 926	11 028 063	11 143 000	10 862 346	-1,5 %
- suorite: yhdensuuntainen matka	321 595	320 052	332 497	319 953	0,0 %
- yksikkökustannus e/yhdensuuntainen matka	34,54	34,46	33,51	33,95	-1,5 %
Vammaisten asumispalvelut					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	33 561 211	34 468 467	35 658 545	35 146 555	2,0 %
- suorite: käyttövuorokausi	193 654	206 439	215 516	219 990	6,6 %
- yksikkökustannus e/käyttövuorokausi	173,31	166,97	165,46	159,76	-4,3 %
Vammaisten työ- ja päivätoiminta					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	9 582 900	11 533 706	11 266 169	12 335 121	6,9 %
- suorite: toimintapäivä	85 107	88 885	90 582	88 773	-0,1 %
- yksikkökustannus e/toimintapäivä	112,60	129,76	124,38	138,95	7,1 %
Muut palvelutuotteet					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	64 883 434	68 653 416	69 476 493	70 277 697	2,4 %

* Kouluihminen lääkäripalvelut huomioitu laskennallisesti 2016

Muut mittarit 2016- 2018

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018	muutos-% 2017-2018
- Terveystenhoidon asiakkaita *	77 163	77 678	81 300	77 139	-0,7 %
- Sosiaalihuoltolain mukaisia asiakkaita					
lapsiperheiden sosiaalipalveluissa	2 846	3 470	3 000	2 717	-21,7 %
- Avohuollon lastensuojeluasiakkaita 0-17 v.	2 327	2 413	2 400	2 485	3,0 %
- Lapsiperheiden kotipalvelun asiakkaita	992	1 077	1 440	1 507	39,9 %
- Pakolais- ja maahanmuuttajapalvelujen asiakkaita	1 874	2 225	2 700	2 200	-1,1 %
- Sosiaali- ja kriisipäivystyksen yhteydenottoja	12 334	13 171	15 250	12 019	-8,7 %
- Vammaispalvelujen asiakkaita	4 818	4 980	4 919	5 166	3,7 %

* sis. päällekkäisyyttä, tilastointi muuttunut

Tulosityksikön suurin toimintamenokasvu oli lasten laitossijoitusten ostopalvelussa, jossa kustannusten kokonaiskasvu oli 20,2 prosenttia edelliseen tilinpäätökseen verrattuna. Lasten sijaishuollon tarpeen kasvu on jatkunut ennakoitua suurempana viimeisten vuosien aikana. Vasta syksyllä oli näkyvissä kasvun hidastumista ja taittumista. Kokonaisasiakasmäärä on jopa edellisvuotta pienempi mutta sijoitusten

kesto on pidentynyt ja vaikeusaste noussut, mikä on aiheuttanut merkittävän kustannuskasvun. Samaan aikaan on lisätty lasten ja lapsiperheiden kevyempiä palveluja. Lapsiperheiden kotipalvelun ja perheyön kokonaiskustannukset kasvoivat 44,2 prosenttia vuoden 2017 tilinpäätökseen nähden.

Vammaispalvelujen suurimmat kasvut kohdistuivat työ- ja päivätoimintaan, omaishoidontukeen, henkilökohtaiseen avustajatoimintaan ja asumispalveluihin. Kasvua selittää osaltaan asiakas- ja suoritemäärän lisääntyminen

Vammaispalvelujen palvelutarvetta kasvattaa mm. kehitysvammaisten laitoshoidon purkaminen ja asumiseen sekä työ- ja päivätoimintaan kohdistuva asiakasmäärän kasvupaine. Uusin asumisyksiköiden valmistumisen viivästyminen pienensi asumispalvelujen kasvua. Palvelujen järjestämistavoissa pyritään ensisijaisesti käyttämään tuettuja asumisratkaisuja kustannuskasvun hillitsemiseksi. Lisäksi porrastetaan työ- ja päivätoiminnan omaa palvelua ostopalvelutarpeen vähentämiseksi. Vammaispalveluissa ylitystä syntyy lisäksi henkilökohtaisessa avussa ja omaishoidon tuessa.

Terveystieteiden säästö liittyy pitkälti lääkäripalveluihin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäripalvelujen rekrytointivaikeus näkyy myös suoritteissa.

Aikuisten sosiaalipalvelujen säästö johtuu A-klinikkasäätiön ylläpitämän nuorten turvapaikanhakijoiden yksikön lopetuksesta ja uusien jälkihuoltopalvelujen ja kotiin vietävien palvelujen toteutumattomuudesta suunnitellussa laajuudessa.

Tuottavuustavoite, yksikkökustannusten lasku -1 prosentti, saavutettiin äitiys- ja lastenneuvolapalveluissa, lasten toimintaterapiassa, lastensuojelun avohuollossa ja jälkihuollossa, sosiaalityön palveluissa sekä vammaisten kuljetuspalvelussa ja asumispalveluissa. Muiden palvelutuotteiden osalta tavoitetta ei saavutettu. Palvelujen tehostamisesta ja varhaisen tuen laajentumisesta ja monipuolistumisesta huolimatta, erityisiä haasteita muodostavat palvelujen kysynnän voimakas lisääntyminen sekä moniongelmaisten ja vieraskielisten asiakkaiden huomattava osuus palveluissa.

2.5.4 Esikunta

Toiminta

Talouden ja hallinnon tulosalueella oli hetkellisiä toiminnallisia kuormituspiikkejä, ja kuukausittainen tyhy-seuranta osoittautui hyödylliseksi työkaluksi. Kuormitukseen reagoitiin nopeasti, ja työhyvinvoinnin ongelmat pystyttiin ratkaisemaan nopeasti. Tuoteistuksen käyttö budjettiajurina edistyi, ja lakipalvelut teki ison työn ratkoessaan uuden tietosuoja-asetuksen toimeenpanoa. Johdon tietotuotteiden kehittäminen ei edistynyt toivotulla tavalla.

Kehittämisen tulosalueella (Ketterä) edistettiin digitalisaatiota ns. Sote-ohjelman ja projektien avulla. Espoo toimi isäntäkuntana yhdelle valtioneuvoston kärkihankkeelle ODA-projektille, jonka tuotoksena syntyi uusia itse- ja omahoitoa tukevia kansallisia ratkaisuja Kanta-palvelujen kylkeen. Lean oppien mukaista kehittämistä ja johtamista tehtiin laajasti koko toimialalla. Yhdessä HUS:n ja alueen kuntien kanssa on koulutettu Lean-valmentajia tulosyksiköihin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koordinoidaan kaupunkitasoisesti ja edistetään myös Hyvinvoiva Espoo -ohjelman puitteissa. Sovellustiimi tukee tietojärjestelmien käyttöä.

Talousarvion toteutuminen

1000 EUR	Talousarvio 2018	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2018	Toteuma 31.12.2018	Poikkeama 2018
Henkilöstömäärä				98	
HTV				76	
Toimintatulot	1 677	747	2 424	2 477	53
Toimintamenot	-11 449	-368	-11 817	-12 126	-309
Toimintakate	-9 772	379	-9 393	-9 649	-256

Esikunnan tulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,8 milj. eurolla. Tuloja kertyi 0,2 milj. euroa, eli 9 prosenttia vähemmän verrattuna vuoteen 2017.

Menot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 0,7 milj. eurolla, suurinta ylitys oli peruskaupungin sisäisissä palvelujen ostoissa. Menot kasvoivat 0,8 milj. euroa, eli 7,3 prosenttia edellisvuoden tilinpäätöksestä.

Talousarviomuutokset:

Kaupunginvaltuusto korotti 10.12.2018 esikunnan tuloarviota 747 000 euroa sekä määrärahoja 457 000 euroa. Perusturvajohtaja teki päätöksellään 28.8.2017 vakanssien siirrot määrärahoineen esikunnasta vanhusten palveluihin 53 158 euroa ja perhe- ja sosiaalipalveluihin 56 129 euroa sekä päätöksellään 12.9.2017 vastaavan siirron vanhusten palveluista esikuntaan 37 670 euroa. Vanhusten palvelujen johtaja teki päätöksen, perusturvajohtajan estyneenä ollessa, 25.6.2018 vakanssin siirrosta määrärahoineen esikunnasta vanhusten palveluihin 17 332 euroa.

Palvelutuotteet 2016- 2018 (€)					
	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018	muutos-% 2017-2018
29 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN ESIKUNTA					
Henkilöstömäärä	107	98	100	98	0,0 %
Htv	83	77	78	76	-1,3 %
Esikunnan asiantuntijapalvelut					
Palvelutuotteen kokonaiskustannukset	9 932 576	11 297 228	11 449 000	12 125 693	7,3 %
- suorite:					
- yksikkökustannus e/					

3 Henkilöstökertomus

3.1 Työn sujuvuus

Työn sujuvuuteen vaikuttivat monet henkilöstöä koskevat muutokset. Toimipisteiden laajennettujen aukioloaikojen takia neuvoteltiin lääkäreille- ja hammaslääkäreille omat paikalliset sopimukset. Uudistetun tartuntatautilain voimaantulon myötä iso osa henkilöstöstä joutui selvittämään omalta osaltaan rokotuksen tai taudin antaman suojan.

Vuonna 2018 toteutettiin taas Kunta10-kysely, jonka tulokset kuvaavat hyvin työyhteisön tilaa. Kokonaistulosten mukaan Espoon kaupungin työpaikkojen ilmapiiri ja sosiaalinen pääoma kehittivät hyvään suuntaan ja olivat pääkaupunkiseudun vertailussa parhaat.

3.2 Työvointi

Henkilöstön kokonaistyövointi oli Kunta10-kyselyn mukaan hieman parempi kuin edellisellä mittauskerralla kaksi vuotta aiemmin, vaikka työstressin ja työmäärän koettiin lisääntyneen. Työn ja toiminnan muutokset koettiin aikaisempaa myönteisemmin, mutta uhkaavat ja väkivaltaiset asiakastilanteet kuormittavat työntekijöitä aiempaa enemmän. Johtaminen kehittyi tavoiteltuun suuntaan: lähiesimieheltä sai tukea, hänet koettiin oikeudenmukaiseksi ja työyhteisöt tukivat esimiestä aiempaa paremmin.

Henkilöstön työhyvinvointia selvitettiin Tyhypuntari-kyselyllä neljä kertaa vuoden aikana. Tulokset resonoivat toiminnan vaihteluihin ja loma-aikoihin. Toimialan johtoryhmän asettamaan tavoitteeseen, että ¾ vastaajien kokemuksista edustaisi hyvää tai erittäin hyvää tilannetta töiden sujumisen, oman jaksamisen ja esimieheltä saatavan tuen ja kannustuksen suhteen, ei ihan päästy.

Terveysperusteisten poissaolojen kuorma pysyi korkeana ja ylitti kaupunkitasoisen tavoitteen. Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet kattoivat 31 % henkilöstön työterveyspalveluissa todetuista diagnooseista. Tule-sairauksissa ja mielenterveyden ongelmassa sairauspoissaolot pitkittyivät edelliseen vuoteen verrattuna.

Tapaturmailmoituksia tehtiin 22 % edellisvuotta enemmän. Työssä sattui korvauksia aiheuttaneita vahinkoja 11 % enemmän kuin vuonna 2017 ja niistä aiheutui sairauspoissaoloja 35 % edellisvuotta enemmän. Trendi oli samansuuntainen koko kaupungissa. Vakavia, yli 21 päivää työkyvyttömyyttä aiheuttaneita vahinkoja sattui 27 kpl (21 kpl vuonna 2017). Sairauspoissaolopäiviä näistä aiheutui 20 % enemmän kuin vuotta aiemmin ja korvaussumma kasvoi 22 %.

Vanhusten palveluissa jatkettiin sairauspoissaolojen hallintatyökalun EsimiesKompassin pilottikäyttöä, mikä tuki varhaisen välittämisen esimiestyötä. Kompassin käyttöönoton myötä vanhusten palvelujen henkilöstön yhteydenotot työterveyshuoltoon vähenivät. Moniammatillisen työryhmän asiantuntemuksella haettiin kokonaisnäkemystä sellaisissa työntekijän työkyvyn tilanteissa, joissa poissaolo oli huomattavan pitkä.

3.3 Osaaminen ja ketterä kehittäminen

Osaamisen kehittämisen painopistealueita olivat johtamisosaaminen, Lean-kehittäminen, asiakaskoh-
taamiset, sähköiset järjestelmät ja työtavat sekä ammatillinen osaaminen.

Toimialan uudet esimiehet osallistuivat Timanttinen perehdytys -tilaisuuksiin sekä espoolaisen esimiehen (ESJO) valmennuksiin. Kokeneemmillä esimiehillä oli mahdollisuus suorittaa johtamisen erikoisammattitutkinto tai lähiesimiehen ammattitutkinto. Ylimmän johdon esimiehet pystyivät hakeutumaan Aalto-yliopiston EMBA-opintoihin. Esimiehet ja asiantuntijat osallistuivat toimialan palvelualueiden johtoryhmien yhteisiin johtamisen foorumeihin ja koko kaupungin Esimiesareenaan.

Työyksiköiden asiakasprosessien parantamisen ”Ketteräksi kehittäjäksi” valmennuksia pidettiin kaksi. Niihin osallistui yhteensä seitsemäntoista työyksikköä. Lean -johtamisen koulutuksia järjestettiin kaksi.

Visuaalisen johtamisen käyttöönottoa ja laajentumista tuettiin omilla valmennuksilla. Lean-kehittämissä tehtiin yhteistyötä HUS:n kanssa. Valmentajakoulutukseen osallistui espooalaisten kouluttautujien lisäksi kaksi kehittämisen tulosalue Ketterän valmentajaa pienryhmien ohjaajina.

Ketterän kehittämisen festareiden pääteemaksi valikoitui asiakasprosessien kehittäminen ja toimeenpanon taito. Muita henkilöstökoulutusten aiheita olivat monikanavainen asiakaspalvelu, maahanmuuttoasiat, sähköinen asiointi, tietojärjestelmät, tietosuoja, potilasturvallisuus sekä työturvallisuusriskien arviointi. Toimialan henkilöstön ammattitaitoa ylläpidettiin ja päivitettiin ammatillisissa täydennyskoulutuksissa. Lisäksi työntekijät saivat stipendikukkarosta tukea omaehtoiseen opiskeluun. Kunta10-tulosten perustella 2/3 henkilöstöstä koki täydennyskoulutuksen olevan riittävää.

[Liite 5. Henkilöstöön liittyvät tunnusluvut](#)

4 Päätöksenteko

Sosiaali- ja terveyslautakunta ohjaa ja valvoo tehtäväalueensa toimintaa valtuuston ja kaupunginhallituksen päätösten mukaisesti. Lautakunta huolehtii kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollosta, raittius-työstä, maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvistä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä, talous- ja velkaneuvonnasta sekä sosiaalisesta luototuksesta. Lisäksi lautakunta huolehtii seudullisesta ympäristöterveydenhuollosta yhteistyössä Kirkkonummen kunnan ja Kauniaisten kaupungin kanssa. Lautakunnassa on 14 jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen.

Jäsenet ja varajäsenet 1.1.2018 alkaen

Jäsen

Saara Hyrkkö, pj. (Vihr.)
Kristiina Mustakallio, I vpj. (Kok)
Johanna Värmälä, II vpj. (SDP)
Hanna Konttas (Kok.)
Anna Rukko (Kok.)
Jussi Koskinen (Kok.)
Pekka Riihimäki (Kok)
Teemu Hokkanen (Vihr.)
Katja Koskinen (Vihr.)
Olli Lehtonen (SDP)
Seppo Huhta (Sin.)
Gustav Båsk (SFP)
Arja Ryytänen (Kesk.)
Kaarina Järvenpää (KD)

Henkilökohtainen varajäsen

Tanja Puhakka (Vihr.)
Heikki Seppä (Kok)
Tiina Tavio (SDP)
Tiina Thure-Toivanen (Kok.)
Eliisa Tapio (Kok.)
Markus Hanhisalo (Kok.)
Pekka Lempiäinen (Kok)
Ville Lappalainen (Kok.)
Reeta Heino (Vihr.)
Mika Helander (SDP)
Rauli Lamsijärvi (PerusS)
Mikaela Wiik (SFP)
Inka Silvennoinen (Vas.)
Suoma Karjalainen (PerusS)

Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa on Mia Laiho (Kok) ja varaedustajana Kaisa Alaviiri (Kok) 20.8.2018 alkaen (Marika Niemi, Kok. 12.6.2018 asti). Lisäksi lautakuntaan kuului henkilöstön ja nuorisovaltuuston edustaja. Esittelijöinä toimivat perusturvajohtaja ja tulosityksiköiden johtajat. Lautakunta kokoontui 11 kertaa ja teki 93 päätöstä vuonna 2018.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuudessa toimii yksilöasioiden jaosto. Yksilöasioiden jaosto käsittelee yksilöasioita koskevat muutoksenhaut. Jaostossa on seitsemän jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Jaoston puheenjohtajana toimi Kristiina Mustakallio (Kok.). Yksilöasioiden jaosto kokoontui vuonna 2018 12 kertaa ja käsitteli 231 asiaa.

Sosiaali- ja terveystoimen johtajana toimi perusturvajohtaja Juha Metso. Toimialan johtoryhmään kuuluivat lisäksi perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Mari Ahlström, vanhusten palvelujen johtaja Matti Lyytikäinen, Terveyspalvelujen johtaja Sanna Svahn, talous- ja hallintojohtaja Markus Syrjänen, kehittämisjohtaja Tuula Heinänen ja viestintäpäällikkö Outi Huida.

Liite 1. Tilastoa espoolaisista

Vuoden 2018 aikana espoolaisten määrä kasvoi 4 900 hengellä ja asukasmäärä oli 283 940 henkeä 1.1.2019 (ennakkotieto).

- Ruotsinkielisiä oli 20 050 eli 7,1 prosenttia väestöstä
- Vieraskielisiä oli 48 900 henkeä eli 17 prosenttia
- 0–6-vuotiaita lapsia oli 24 975 eli 8,8 prosenttia väestöstä
- 65 vuotta täyttäneitä oli 41 644 henkeä eli 14,7 prosenttia

Vuoden 2018 lopussa Espoon työttömyysaste oli 0,7 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2017 loppuun verrattuna työttömiä oli 7,4 prosenttia vähemmän, alle 25-vuotiaita työttömiä 10,6 prosenttia vähemmän ja pitkäaikaistyöttömiä 20,2 prosenttia vähemmän. Avoimia työpaikkoja oli 12,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

- työttömiä 11 235, työttömyysaste 7,9 prosenttia, koko maassa 9,7 prosenttia
- alle 25-vuotiaita työttömiä 964
- 50 vuotta täyttäneitä työttömiä 3 913
- naisia 46,5 prosenttia työttömistä
- pitkäaikaistyöttömiä eli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita 3 507 eli 31,2 prosenttia työttömistä
- Espoon työ- ja elinkeinotoimistossa oli 1 707 avointa työpaikkaa.

Lähde: TEM:n työnvälitystilasto. Työttömyyslukuissa ovat mukana sekä työttömät että lomautetut.

Liite 2. Tulostavoitteiden toteutuminen

Sivistys ja hyvinvointi

Päämäärä: Espoo on sivistyksen kärkikaupunki Suomessa. Espoolaiset ovat aktiivisia ja omatoimisia huolehtien itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään. Kukaan ei jää tukea vaille, mikäli voimat eivät riitä. Itsenäinen Espoo järjestää, tuottaa ja kehittää palveluja asukaslähtöisesti yhteistyössä kumppaneiden kanssa ja huolehtii lähiympäristöstä yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Palveluvalikoima muodostaa ennaltaehkäisevien, terveys- ja hyvinvointieroja kaventavien, varhaisen puuttumisen, kuntalaisten oma-toimisuutta tukevien ja asiakkaan valinnanvapautta lisäävien palvelujen kokonaisuuden.

Tulostavoite	Mittari/arviointikriteeri	Seuranta 31.12.2018
Terveysasemien palvelukyky paranee ja tavoitteena, on että lääkärin kiireettömälle vastaanotolle (T3) päästään alle 10 vuorokaudessa.	Kolmas vapaa aika lääkärin vastaanotolle terveysasemilla, terveysasemien mediaani. Seuranta kuukausittain, tavoite saavutetaan syyskuuhun 2018 mennessä.	Terveysasemien kolmas vapaa aika kiireettömälle vastaanotolle, vrk: tammi 14 vrk helmi 14 vrk maalisk 18 vrk huhti 16 vrk touko 18 vrk kesä 16 vrk heinä 14 vrk elo 13 vrk syys 14 vrk loka 15 vrk marraskuu 16 vrk joulu 20 vrk Tulostavoite ei toteutunut.
Terveysasemien asiakkaista 90 prosenttia on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä saamaansa palveluun.	Terveysasemien Happy or not -seuranta: yhteenlaskettu tyytyväisten ja erittäin tyytyväisten osuus vastanneista	ammik: 92 % helmi: 91 % maalisk: 90 % huhti: 92 % touko: 91 % kesä: 93 % heinä: 92 % elo 92 % syys 92 % loka 93 % marras 94 % joulu 93 % Tulostavoite toteutui.
Kotona asuu vähintään 93 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä.	Kotona asuvien %-osuus 75 vuotta täyttäneistä. Vuoden lopun tilanne. Tavoite: 93,0 %.	Tilanne 31.12.2018: 92,8%. Tulostavoite ei toteutunut.
Pitkäaikaishoidon asumispalvelut järjestetään viiveettä, asumispalvelua tarjotaan 3 kk:n sisällä päätöksenteosta	Yli 3 kk pitkäaikaishoidon asumispalvelupaikkaa odottaneiden määrä. Tavoite: 0 henkilöä.	Tilanne 31.12.2018: 0. Tulostavoite toteutui.

Tulostavoite	Mittari/arviointikriteeri	Seuranta 31.12.2018
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus 65 vuotta täyttäneistä vähenee.	Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet.	Tietolähde THL. Edellinen tieto vuosi 2015. Kysely tehty syksyllä 2018. Tulokset käytettävissä 2019 aikana.
Kotihoidon asiakkaiden kipu hoidetaan hyvin.	RAI-kipumittari %-osuus kotihoidon asiakkaista. Tavoite: 15,0 %	Tilanne 31.12.2018: 21,0%. Tulostavoite ei toteutunut.
Kevyemmän tuetun asumisen osuus asumispalveluista kasvaa.	Tuetun asumisen %-osuus asumispalveluista.	Vammaisten ja kehitysvammaisten tukiasumisen osuus asumispalvelusta: 12/2017: 21,3 % 12/2018: 23,4 % Tulostavoite toteutui.
Vammaispalvelujen saataavuus paranee.	Palvelutarpeen arvioinnin käynnistäminen 7 arkipäivän kuluessa yhteydenotosta (% toteuma). Päätöksen tekeminen 3 kk (=90 vrk) kuluessa hakemuksen saapumisesta (% toteuma).	Palvelutarpeen arvioinnin käynnistäminen seitsemän arkipäivän kuluessa yhteydenotosta (tavoite 100 %). Toteuma 12/2017: 74,3 % (vuoden keskiarvo 59,5 %). 12/2018: 69,0 % (vuoden keskiarvo 73,0 %). Päätöksen tekeminen 3 kk (=90 vrk) kuluessa hakemuksen saapumisesta (tavoite 100 %). Toteuma 12/2017: 88,3 % (vuoden keskiarvo 86,3 %). 12/2018: 90,6 % (vuoden keskiarvo 87,5 %). Tilanne on keskimääräisesti parantunut vuoden takaisesta tilanteesta. Saatavuutta pyritään parantamaan entisestään. Tulostavoite toteutui.
Tarve lasten ja nuorten ulkopuolisiin sijoituksiin vähenee.	Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret 0-12 v (% ikäluokasta). 13-17 v (% ikäluokasta).	0-12 v ja 13-17 v sijoitettujen lasten ja nuorten osuus vuoden keskiväestöstä, kum. 0-12 v: 1-12 /2017: 0,67% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,24%) 1-12 /2018: 0,61% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,23%) 13-17 v: 1-12 /2017: 2,41% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,89%) 1-12 /2018: 2,39% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,87%) Tulostavoite toteutui.
Tarve lasten ja nuorten psykiatriin palveluihin vähenee.	Lastenpsykiatrian espoolaisasiakkaat. Nuorisopsykiatrian espoolaisasiakkaat.	Lastenpsykiatrian asiakkaat: 12/2017 (kum.): 873 lasta 12/2018 (kum.): 956 lasta (muutos +9,5%) Nuortenpsykiatrian asiakkaat: 12/2017 (kum.): 1 329 lasta/nuorta 12/2018 (kum.): 1 226 lasta/nuorta (muutos -7,8 %) Tavoite toteutuu nuortenpsykiatrian osalta, mutta ei lastenpsykiatriassa. Tulostavoite ei toteutunut.

Talous, henkilöstö ja johtaminen

Päämäärä: Toimimme edelläkävijänä kunnallisten palvelujen, niiden tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa. Osaavana ja uudistuskykyisenä henkilöstönä järjestämme, tuotamme ja kehitämme palveluja sekä niiden laatua, kustannusvaikuttavuutta ja tuottavuutta. Johtaminen, esimiestyö ja työtyytyväisyys kehittyvät ja ovat hyvällä tasolla. Tasapainotamme kaupunkikonsernin talouden ja käänämme velkamäärän laskuun. Nostamme investointien omarahoitusosuuden sataan prosenttiin. Kaupungin organisaatio kehittyi ja vastaa toimintaympäristön muutokseen.

Tulostavoite	Mittari/arviointikriteeri	Seuranta 31.12.2018
Palvelutuotannon tuottavuus paranee vähintään 1,0 %.	Toimialan Patu-palvelutuotteiden painotettu yksikkökustannusten muutos-%.	Tulosityksiköiden palvelutuotteiden painotettu yksikkökustannus 2018 (vertailu vuoteen 2017): Alustava: Vanhusten palvelut +0,9 % Terveyspalvelut -0,8 % Perhe- ja sosiaalipalvelut +1,4 % Tulostavoite ei toteutunut.
HUS:n tuottavuus kasvaa vähintään 1,8 %/vuosi.	Laskutuksen kasvu verrattuna toiminnan volyymin kasvuun, ero vähintään 1,8 prosenttiyksikköä.	HUS-palvelusopimus Kustannukset 1-12 2017 249,50 milj. euroa 1-12 2018 263,77 milj. euroa 1-12 2018 257,53 milj. euroa, kun huomioitu Töölön kiinteistön myyntivoitto muutos + 5,7 % (ilman Töölön kiinteistön voittoa) Suoritteet, lkm 1-12 2017 567 168 1-12 2018 590 773 muutos + 4,2 % Asiakkaat, lkm 1-12 2017 85 057 1-12 2018 88 586 muutos + 4,1 % Tulostavoite ei toteutunut.

Liite 3. Tuloslaskelma

	Tilinpäätös 2018	Tilinpäätös 2017
1 000 €		
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	34 011	33 065
Maksutuotot	42 711	43 882
Tuet ja avustukset	1 631	4 497
Vuokratuotot	1	6
Muut tuotot	362	706
YHTEENSÄ	78 716	82 156
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut	174 905	177 281
Palvelujen ostot	480 269	469 651
Aineet, tarvikkeet, tavarat	6 266	7 239
Avustukset	38 007	56 930
Vuokrat	492	639
Muut kulut	2 047	2 333
Muut rahoituskulut	71	43
YHTEENSÄ	702 057	714 116
TUOTOT – KULUT	-623 341	-631 960
PERUSKAUPUNGIN SISÄISET ERÄT		
Myyntituotot	37	252
Vuokratuotot	0	0
Muut tuotot	6	0
Valmistus oman käyttöön	0	0
YHTEENSÄ	43	252
PERUSKAUPUNGIN SISÄISET ERÄT		
Palvelujen ostot	36 172	38 957
Aineet, tarvikkeet, tavarat	8 033	6 398
Avustukset	0	0
Vuokrat	33 524	34 779
Muut kulut	0	0
YHTEENSÄ	77 729	80 134
SIS. MYYNIT - SIS. OSTOT	-77 686	-79 882
TOIMINTAKATE	-701 029	-711 841

Liite 4. Tulot ja menot toiminnoittain

1 000 €		TULOT				MENOT			
		Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus	Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus
		2017	2018	2018	Tp2018-Ta2018	2017	2018	2018	Ta2018-Tp2018
	*24 VANHUSTEN PALVELUT								
R00	Pitkäaikahoidon yhteiset	46	45	48	3	2 125	3 454	2 000	1 454
R01	Asumispalvelut osto	17 553	18 273	17 284	-989	51 730	51 861	49 500	2 361
R02	Asumispalvelut (oma)	2 160	2 829	2 909	80	11 936	15 490	16 260	-770
R03	Laitoshoido (oma)	1 898	941	847	-94	10 246	5 895	5 759	136
R04	Lyhytaikaishoiva	65	59	47	-12	1 156	1 329	1 284	45
R05	Muistisairaiden päivätoiminta	52	42	54	12	266	380	421	-41
R06	Tuettu senioriasuminen	0	10	0	-10	0	282	0	282
S58	Akuuttihoito ja kuntoutus	447	0	0	0	4 747	0	0	0
S59	Avosairaanhoidon yksikkö	13	0	0	0	568	0	0	0
S60	Sosiaalityö- ja lääketieteelliset tukipalvelut	0	0	0	0	482	0	0	0
R10	Vanhusten palvelujen hallinto	3	10	3	-7	3 872	6 550	4 446	2 104
R20	Seniorineuvonta	180	179	286	107	4 928	5 385	5 553	-168
R21	Yleinen palveluohjaus	0	0	0	0	1 106	1 075	808	267
R22	Omaishoidon tuki	125	125	135	10	5 676	6 060	6 015	45
R23	Muistisairaiden palveluohjaus	0	0	0	0	484	481	495	-14
R24	Asumisen palveluohjaus ja sosiaalityö	0	0	0	0	616	655	805	-150
R25	Rintamaveteraanit ja SHL-kuljetustuki	613	896	1 737	841	1 101	1 442	2 489	-1 047
R30	Kotihoidon yhteiset	34	33	19	-14	2 030	2 383	1 692	691
R31	Alueellinen kotihoito	3 553	3 537	3 635	98	25 503	26 634	28 233	-1 599
R32	Kotihoidon tukipalvelut	1 608	1 623	1 458	-165	1 272	1 158	1 275	-117
R33	Palvelutalot	73	0	0	0	963	0	0	0
R34	Kotihoidon resurssipooli	2	5	1	-4	1 809	1 910	1 753	157
R35	Kotisairaanhoido 2.0	0	2	51	49	0	416	1 627	-1 211
SA0	Sairaalan yhteiset	200	116	109	-7	8 506	8 799	4 143	4 656
SA1	Akuutti-tuotantoyksikkö	2 504	3 411	3 146	-265	9 130	10 467	11 228	-761
SA2	Kuntoutus-tuotantoyksikkö	3 957	5 148	4 645	-503	14 534	17 824	19 355	-1 531
SA3	Polikliiniset ja kotiinvietyvät palvelut - tuotantoyksikkö	581	598	450	-148	6 918	8 146	8 302	-156
SA4	Resurssikeskus	11	2	36	34	2 954	3 450	4 365	-915
SA5	Keskitetty potilasohjausyksikkö	15	15	0	-15	268	274	336	-62
	Vanhustenpalvelut yhteensä	35 693	37 900	36 898	-1 002	174 917	181 800	178 145	3 655

1 000 €		TULOT				MENOT			
		Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus	Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus
		2017	2018	2018	Tp2018-Ta2018	2017	2018	2018	Ta2018-Tp2018
	25 TERVEYSPALVELUT								
S73	Mtp yhteiset kustannukset	38	40	25	-15	1 639	1 971	968	1 003
S74	Avopalvelut	139	158	217	59	5 258	6 138	6 246	-108
S75	Erityispalvelut	2 553	2 802	2 016	-786	16 122	15 928	16 306	-378
S77	Terveysasematoiminta	3 424	3 702	3 052	-650	40 141	41 698	40 698	1 000
S78	Muu avosairaanhoido	64	148	67	-81	6 324	6 243	7 510	-1 267
S82	Yritystyöterveys	0	0	0	0	14	20	11	9
S88	Hammashoitolat	6 354	6 753	6 307	-446	17 380	17 920	17 574	346
S89	Keskitettyt	1 600	1 747	1 627	-120	7 651	6 891	6 432	459
S91	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	1 106	500	1 460	960	262 566	261 318	270 189	-8 871
S92	Muut erikoissairaanhoidon ostot	15	0	23	23	1 518	1 470	761	709
*S93	STH asiakaspalvelukeskus	0	0	0	0	0	929	853	76
S94	Avokuntoutuspalvelut	736	700	196	-504	5 126	4 997	3 797	1 200
S95	Apuvälinepalvelut/HUS	0	0	3	3	2 212	3 200	3 031	169
S98	Ympäristöterveydenhuolto	984	850	904	54	1 881	2 215	1 995	220
S99	Terveyspalvelujen yhteiset kustannukset	4	0	66	66	4 837	4 389	5 491	-1 102
	Terveyspalvelut yhteensä	17 018	17 400	15 964	-1 436	372 668	375 327	381 864	-6 537

		TULOT			MENOT				
1 000 €		Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus	Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus
		2017	2018	2018	Tp2018-Ta2018	2017	2018	2018	Ta2018-Tp2018
27 PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT									
V16	Lasten ja nuorten terveydenhoito ja lapsiperheiden perhetyö	245	136	245	109	14 923	16 097	15 039	1 058
V17	Lasten terapiapalvelut	79	90	129	39	8 838	9 571	9 154	417
*V21	Perhesosiaalityö	66	61	81	20	3 282	4 029	4 653	-624
V22	Lastensuojelun avopalvelut	270	309	346	37	14 932	14 651	15 256	-605
V23	Lasten erityispalvelut	2 822	3 039	3 689	650	39 964	39 194	43 396	-4 202
V24	Lastensuojelupalvelujen yhteiset menot	15	13	39	26	817	866	879	-13
V26	Sosiaali- ja kriisipäivystys	220	220	236	16	1 373	1 467	1 579	-112
V27	Aikuissosiaalityö	42	23	17	-6	9 918	5 991	5 419	572
V29	Talous- ja velkaneuvontapalvelut	242	235	246	11	701	689	703	-14
V30	Pakolais- ja maahanmuuttajapalvelut	15 915	15 011	14 591	-420	10 859	10 571	9 655	916
V31	Toimeentulotuki	1 467	1 008	936	-72	8 392	6 376	6 206	170
V32	Aikuisten palvelujen yhteiset menot	75	74	141	67	1 133	1 230	955	275
*V33	Tuettu asuminen	0	19	16	-3	0	4 522	4 610	-88
V34	Vammaissosiaalityö	883	531	425	-106	30 383	30 422	32 021	-1 599
V35	Asumispalvelut	1 454	1 489	1 515	26	35 342	36 833	36 692	141
V36	Työ- ja päivätoiminta	543	266	728	462	14 928	14 476	15 594	-1 118
V37	Vammaispalvelujen yhteiset kustannukset	8	2	14	12	957	874	1 021	-147
V39	Perhe- ja sosiaalipalvelujen hallinto	4	0	26	26	5 416	4 908	4 821	87
**V40	Työllisyyspalvelut	2 627	0	0	0	33 205	0	0	0
Perhe- ja sosiaalipalvelut yhteensä		26 976	22 525	23 419	894	235 366	202 766	207 652	-4 886

		TULOT			MENOT				
1 000 €		Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus	Tilinpäätös	Talousarvio	Tilinpäätös	Erotus
		2017	2018	2018	Tp2018-Ta2018	2017	2018	2018	Ta2018-Tp2018
29 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN									
ESIKUNTA									
D01	Toimialajohtaja	0	0	38	38	300	331	428	-97
D02	Toimialan yhteiset	0	0	0	0	1 295	1 842	1 810	32
D30	Talous- ja hallintojohtaja	3	38	102	64	792	443	478	-35
D31	Lautakunta	2	0	0	0	57	63	77	-14
D32	Jaostot	0	0	0	0	31	46	37	9
D33	Neuvostot	0	0	0	0	16	24	20	4
D34	Talousohjausyksikkö	0	0	17	17	1 144	1 340	1 253	87
D35	Henkilöstöyksikkö	0	0	28	28	833	827	890	-63
D38	Järjestöyhteistyö	0	0	0	0	395	465	473	-8
D39	Laki- ja asiakkuusyksikkö	0	0	12	12	990	1 365	1 355	10
D40	Asiakasmaksuyksikkö	12	10	13	3	711	704	769	-65
D61	Kehittämisyksikkö	2 703	1 629	2 266	637	4 587	3 891	4 536	-645
D62	Viestintäyksikkö	0	0	0	0	144	109	0	109
Toimialan esikunta yhteensä		2 722	1 677	2 477	800	11 297	11 449	12 126	-677
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ		82 408	79 502	78 758	-744	794 249	771 342	779 786	-8 444

* Laskentatunnisterakenne on muuttunut

** Työllisyyspalvelut siirtyi konserniesikuntaan 1.1.2018

Liite 5. Henkilöstötilastot

	2014	2015	2016	2017	2018
Palvelussuhteiden lukumäärä yhteensä	3 595	3 623	3 739	3 725	3714
Henkilötyöpanos (htv) , sisältää vakinaiset ja määräaikaiset, kaikki poissaolot on vähennetty	2 646	2 683	2 753	2 740	2 731
Työllistettyjä	38	29	60	73	39
Vakinaisia %	81,1	79,7	77,2	78,4	80,5
Naisten osuus % henkilöstöstä	91,2	90,5	90,6	90,5	91,4
Naisten osuus johtotehtävissä %	20,0	20,0	40,0	40,0	40,0
(lukumäärät ovat pieniä, joten yhdenkin henkilön vaihtuminen voi vaikuttaa prosentuaalisesti paljon)					
Keski-ikä, koko henkilöstö	44,1	44,3	44,1	44,0	43,9
vakituinen henkilöstö	45,8	46,3	46,2	46,0	45,7
Keskimääräinen palvelusaika, vuotta vakituinen henkilöstö	10,3	10,6	10,7	10,6	10,3
Lähtövaihtuvuus % vakituinen henkilöstö	6,8	5,8	6,0	8,7	7,6
josta eläkkeelle siirtyneet	1,7	1,4	2,0	2,4	1,9
Eläkeikä	63,5	63,8	63,9	63,8	63,4
Vanhuuseläkkeiden osuus %	92,3	90,9	92,1	88,3	83,9
Korkeakoulutaso %	42,5	42,5	45,8	46,8	48,8
josta ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita %	38,4	39,6	38,6	38,0	36,7
Maahanmuuttajia % virallisesta henkilöstömäärästä	8,5	8,9	8,6	9,2	9,7
Terveysperusteiset poissaolot %	4,7	4,6	4,8	4,8	4,9
Terveysperusteiset poissaolot (päivää/henkilötyövuosi)	17,0	16,8	17,3	17,7	17,9
Ei yhtään sairauspoissapäivää %	23 %	23 %	20 %	22 %	22,40 %
Korvauksia tai sairauspoissaoloja aiheuttaneet työssä sattuneet tapaturmat (lkm)	128	156	176	158	186
Kunta10-kokonaissijoitus	42		48		50
Stipendikukkaron käyttö, määräraha	134960	96435	93000	83478	86 288
Stipendin saajien määrä	172	142	129	111	120
Koulutushakemusten mukaisten täydennyskoulutuspäivien määrä	6118	7120	7647	9772	9434
Esimiesvalmennuksiin osallistuneiden määrä				81	78
Johtamistutkinnon suorittaneet/suorittavat					20
Esimiescoachingiin osallistuneiden määrä				32	27